

Uitkomsten proeftuin Anders op de PD

Proeftuin in samenwerking tussen Forensische Opsporing Politie, OM, NFI en TMFI.

Nederlands Forensisch Instituut
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Uitkomsten proeftuin Anders op de PD

Proeftuin in samenwerking tussen Forensische Opsporing Politie, OM, NFI en TMFI.

21 februari 2020

Opdrachtgevers

Nationale Politie

Openbaar Ministerie

Uitvoering en projectleiding

Peter van Zoest, AEF

Moritz Knapp, AEF

Ido Smits, AEF

Andersson Elffers Felix

Inhoudsopgave

01	Aanleiding en onderzoeksvraag	4
1.2	Aanleiding en context	5
1.3	Onderzoek en verwachte effecten	6
1.4	Leeswijzer	8
02	Aanpak en inrichting proeftuin	10
2.1	Scope	11
2.2	Doel	11
2.3	Aanpak project	13
2.4	Inrichting feitelijke proeftuin	13
2.5	Wijze van meting resultaten	17
2.6	Inrichting evaluatie	17
2.7	Governance	18
2.8	Communicatie	18
03	Uitkomsten proeftuin	20
3.1	Achtergrond bij interpretatie resultaten	21
3.2	Volledigheid	24
3.3	Snelheid	28
3.4	DNA-analysemethode en proces	31
3.5	Kwalitatieve resultaten	32
04	Nadere analyse	36
4.1	Levende aannames	37
4.2	Volledigheid	38
4.3	Snelheid	38
4.4	DNA-analysemethode en proces	39
4.5	Bredere context	40
05	Conclusies en aanbevelingen	42
	Conclusies	43
	Aanbevelingen	45

01

Aanleiding en onderzoeksvraag

1.1 Aanleiding en context

Ontwikkelagenda Opsporing

De opsporing in het veiligheidsdomein is wereldwijd enorm in ontwikkeling, ook in Nederland. Vernieuwing in de techniek en tactiek van de opsporing is nodig, onder andere om meer snelheid te maken.

Er is een Ontwikkelagenda Opsporing opgesteld in het kader van het programma Toekomstbestendige Opsporing en Vervolging (TOeV). Hierin trekken Nationale Politie (hierna: politie) en Openbaar Ministerie (hierna: OM) samen op met het ministerie van Justitie en Veiligheid. Politie en OM hebben in de gezamenlijke Ontwikkelagenda Opsporing drie hoofdlijnen uitgetekend. Eén daarvan, spoor 2b, betreft innovatie en vernieuwing¹.

Eenzijds gebeurt er nu al veel door incrementele verandering en innovatie. Anderzijds zijn er ook meer doorbrekende veranderingen nodig om de opsporing en vervolging toekomstbestendig te maken. Met name op het gebied van Cybercrime, Forensische Opsporing (hierna: FO) en Finec zullen ontwikkelingen moeten plaatsvinden die game changers zijn. Doorbraken die sterke verbetering in resultaten van opsporing en vervolging brengen. Het programma Intensivering en Herpositionering FO is hiervan een verdere uitwerking. Binnen het programma zijn ook werkplannen opgesteld binnen het forensisch veld. Dit sluit aan bij de visie van de minister op forensisch onderzoek. De visie beoogt om door aanpassingen in de organisatie van het forensisch veld een antwoord te bieden op de uitdagingen en veranderingen.

Innovatie en vernieuwing nodig

De forensische techniek heeft enorme ontwikkelingen doorgemaakt in de afgelopen jaren, waardoor er veel nieuwe mogelijkheden zijn ontstaan. Forensisch bewijs levert veel informatie op en kan zwaar wegen in het strafrecht. Een aangifte en DNA-match leiden vaak tot een aanhouding. Daarom is de vraag vanuit de opsporing en vervolging naar forensische technieken groot en neemt die ook nog steeds meer toe.

Capaciteit van medewerkers in de opsporing is afgebakend en de klassieke manier van opsporen vraagt veel inzet. De veelheid aan zaken maakt de zoektocht naar snellere, efficiëntere en effectievere methoden nodig. De verwachting voor de toekomst is daarom dat de vraag naar forensisch onderzoek nog verder gaat toenemen, om zo medewerkerscapaciteit in de opsporing te ontlasten en meer te vertrouwen op 'harde' forensische resultaten. Daarnaast is er behoefte aan een snelle forensische duiding, eerder in het opsporingsproces.

De personele capaciteit in de forensische opsporing is gelimiteerd, zowel bij de politie op de zaken zelf, als bij de partners zoals het Nederlands Forensisch Instituut (hierna: NFI) die het technische onderzoek uitvoeren in het lab. Daarom wordt er gewerkt met een maximaal aantal sporen waarop onderzoek gedaan kan worden door het NFI (voor 2020 15.000 HVC-sporen op jaarbasis). Deze afspraken zijn tussen OM, politie en NFI vastgelegd in de SLA (Service Level Agreement) en in de OSS (One-stop-shop). De landelijke capaciteit wordt verdeeld over de regio's.

Er mogen dus niet onbeperkt sporen worden opgestuurd en eenheden lopen bij High Volume Crime

¹ Ontwikkelagenda Opsporing, Hoofdlijnenversie Tweede Kamer, november 2018

(HVC)-zaken soms tegen de afgesproken contractuele beperkingen aan voor hun eenheid. Bovenstaande afspraken hebben in de praktijk ertoe geleid dat er vaak per zaak een beperkt aantal sporen wordt ingestuurd. Op die manier wordt ervoor gezorgd dat het aantal sporen wordt verdeeld over zoveel mogelijk zaken.

Stap-voor-stap-ontwikkeling met proeftuinen

De bovengenoemde uitdagingen en percepties vragen om het schetsen van een nieuw toekomstbeeld in de FO. Het programma FO heeft als doel om meer (digitaal) forensische sporen sneller beschikbaar te hebben voor sturing in onderzoek en waarheidsvinding, wat de effectiviteit en efficiency van de opsporing ten goede komt. Daarbij wordt de vraag gesteld hoe dit in de praktijk vorm kan worden gegeven ('wat werkt?') en welke stappen hiervoor moeten worden gezet. Voor de forensische keten, vooral de keten van opsporing en vervolging, is er daarom gekozen voor een stap-voor-stap-ontwikkeling. In deze ontwikkeling wordt gestart met proeftuinen.

In een samenwerkingsconvenant² dat getekend is door de verschillende ketenpartners is opgenomen dat er wordt gekeken in de verschillende proeftuinen naar diverse delicten. Dit zal volgens het programma FO mogelijk bijdragen aan de volgende eigenschappen voor de toekomstige FO: het vergroten van het actievermogen (onder meer snelheid), meer flexibiliteit en effectiviteit. Dit kan leiden tot duurzame resultaten en verandering van de wijze waarop de keten functioneert.

Proeftuin 'Anders op de PD'

Eén van de proeftuinen die lessen meegeeft uit de praktijk in het programma FO is deze proeftuin 'Anders op de PD'³. Deze proeftuin test het vermoeden dat het vollediger en sneller veiligstellen, aanbieden, insturen en duiden van DNA-sporen die op een plaats delict (hierna: PD) worden aangetroffen, resulteert in meer efficiency in de keten en een hoger aantal opnames van profielen en 'hits'⁴ in de DNA-databank. Dit is specifiek onderzocht bij (pogingen tot) woninginbraken.

Momenteel kent het reguliere proces⁵ van veiligstellen van sporen tot rapporteren van uitslagen van DNA-onderzoek naar tactiek bij woninginbraken een doorlooptijd van minimaal een maand. Dat is feitelijk van het veiligstellen op de PD tot het doorzetten naar de tactiek.

In het door het OM goedgekeurde en door de politie geaccordeerde bestedingsplan⁶ voor de proeftuin 'Anders op de PD' werd een indicatief budget van € 500.000 opgenomen voor extra en versneld DNA-sporen(drager)onderzoek. De proeftuin is opgezet door Nationale Politie en OM. Voor het onderzoeken van de DNA-sporen in de proeftuin wordt een commerciële partij, The Maastricht Forensic Institute (TMFI)⁷, ingezet. De profielen die uit deze onderzoeken werden gegenereerd zijn aangeboden voor vergelijking met de DNA-databank.

Deze rapportage presenteert de uitkomsten van deze proeftuin.

1.2 Onderzoek en verwachte effecten

De proeftuin onderzoekt of intensivering van onderzoekscapaciteit in de forensische opsporing (bij het delict woninginbraken) leidt tot betere resultaten: meer matches en opnames van profielen in de DNA-databank. Daarvoor wordt met twee werkwijzen gewerkt: een werkwijze met geïntensiveerde onderzoekscapaciteit ('experimentele werkwijze') en een werkwijze die overeenkomt met de huidige werkwijze ('reguliere werkwijze') als controlegroep.

In de experimentele werkwijze wordt ingezet op drie variabelen:

- **Volledigheid van sporen:** het veiligstellen van alle kansrijke DNA-sporen;
- **Snelheid van DNA-onderzoek:** het sneller beschikbaar hebben van resultaten van onderzoek op DNA-sporen;
- **DNA-analysemethode en proces:** het onderzoeken volgens een andere analysemethode en de mogelijkheid tot uitgebreider, aanvullend onderzoek.

² Samenwerkingsconvenant Forensische Keten, juli 2019

³ Proeftuin 'Anders op de PD' - multidisciplinaire aanpak, PPS en snelheid

⁴ Officiële term: 'match met persoon in de DNA-databank', in de politiepraktijk wordt dit vaak 'hit' genoemd.

⁵ Er is een spoedaanvraag mogelijk, dit brengt echter hogere kosten met zich mee.

⁶ Bestedingsplan 'Anders op de PD'

⁷ TMFI is een gespecialiseerd forensisch instituut dat in 2008 in samenwerking met de Universiteit van Maastricht is opgericht om nieuwe onderzoekscapaciteit en kwalitatief hoogwaardig contra-onderzoek te bieden.

'Dus heb je
ook meer kans
op succes'

Martina Visser
Forensisch medewerker
Rotterdam

Het bredere *maatschappelijke effect* van veranderingen aan deze drie variabelen en bijbehorende verwachte effecten kan een vergroot gevoel van veiligheid onder burgers en een grotere legitimiteit voor de politie en het OM zijn: er worden *meer* zaken opgelost, die daarbij ook *sneller* worden opgelost. Dit met bovenliggend doel om uiteindelijk ook te kunnen komen tot voorkoming van herhaling. Met name bij daders die kort achter elkaar veel feiten plegen, kan een eerdere interventie zichtbaar effect op het aantal gepleegde (vervolg)feiten hebben.

Per variabele worden de onderzoeksvragen en de te verwachten effecten geschetst.

- **Volledigheid van sporen**

Bij de variabele volledigheid van sporen wordt de vraag gesteld: leidt het veiligstellen van meer kansrijke en ook mogelijk minder kansrijk geachte DNA-sporen tot meer opgenomen profielen en matches in de databank ten opzichte van de huidige werkwijze?

Er hoeft in de proeftuin bij het opsturen van de DNA-sporen geen rekening te worden gehouden met capaciteitsafspraken bij politie, NFI en OM. Dit kan ook leiden tot een andere mindset bij het veiligstellen van de sporen en daardoor mogelijk ook tot meer veiliggestelde sporen op de PD.

- **Snelheid van DNA-onderzoek**

Kijkend naar de snelheid wordt de vraag gesteld: kan het huidige proces van veiligstellen van sporen op de PD tot het terugkrijgen van resultaten van DNA-onderzoek sneller? Inzicht in de doorlooptijd van de verschillende processtappen kan het proces mogelijk laten versnellen. Regulier heeft het NFI de contractuele afspraak om binnen 14 dagen de onderzoeksresultaten van DNA-sporen bij HVC-zaken te retourneren. In de proeftuin is het streven dat TMFI binnen 48 uur de onderzoeksresultaten terugstuurt.

- **DNA-analysemethode en proces**

Het werken met een andere DNA-analysemethode in een ander proces brengt naar verwachting ook verandering in de resultaten. Welke zijn dit? In de huidige werkwijze wordt gewerkt met een

cutoffwaarde en een vastgestelde isolatiemethode van het DNA-monster, en kunnen sommige (te) complexe profielen niet onderzocht worden.

De cutoffwaarde is de drempelwaarde in DNA-concentratie die nu wordt gebruikt in het DNA-onderzoek, om hoge aantallen sporen met relatief hoge snelheid te kunnen analyseren. De gehanteerde isolatiemethode is de wijze waarop DNA van een wattenstaafje (DNA-monster), peuken en kauwgom wordt gehaald en de hoogte van de DNA-concentratie wordt bereikt. Ook wordt er in de reguliere werkwijze niet standaard aanvullend onderzoek uitgevoerd (dit kan bijvoorbeeld bij complexe profielen nodig zijn) en worden bepaalde complexe profielen (mengprofielen) niet opgenomen in de DNA-databank. Leidt een andere manier van werken tot sporen die bruikbaar zijn voor vergelijking met de databank en tot meer matches of opgenomen profielen in de databank?

Ook wordt onderzocht wat de experimentele werkwijze kan betekenen voor de (praktische) uitvoering, met name voor de inzet van onderzoekscapaciteit en de (verdere) inrichting van het opsporingsproces. De proeftuin biedt een veilige context om het effect van de experimentele werkwijze te monitoren. Leidt dit uiteindelijk mogelijk ook tot kostenefficiëntere onderzoeken in de keten?

Samenvattend geeft de proeftuin de medewerkers van FO de mogelijkheid om ongelimiteerd DNA-sporen veilig te stellen op de PD bij woninginbraken waarvan de onderzoeksresultaten sneller retour komen, bij gebruik van een andere analysemethode waarbij meer mogelijkheden voor sporenonderzoek open staan.

1.3 Leeswijzer

In dit eerste hoofdstuk zijn de aanleiding, context en de onderzoeksvraag beschreven. Hierin is te lezen hoe de proeftuin tot stand is gekomen en waarom de proeftuin uitgevoerd is. Het tweede hoofdstuk geeft inzicht in de aanpak en inrichting van de proeftuin. Dit hoofdstuk gaat in op het proces, de werkwijze en de wijze van resultaatmeting in de proeftuin. Ook worden de wijze van inrichting van de evaluatie, governance en communicatie besproken.

Hoofdstuk 3 presenteert de resultaten van de proeftuin aan de hand van de variabelen volledigheid, snelheid en DNA-analysemethode en proces. Zowel in het proces als in termen van de inhoudelijke resultaten (sporen/zaken). Aansluitend wordt in hoofdstuk 4 een nadere analyse gedaan op de resultaten door de onderzoeksvragen te beantwoorden. Afgesloten wordt met conclusies en aanbevelingen voor de toekomst in hoofdstuk 5.

02

Aanpak en inrichting proeftuin

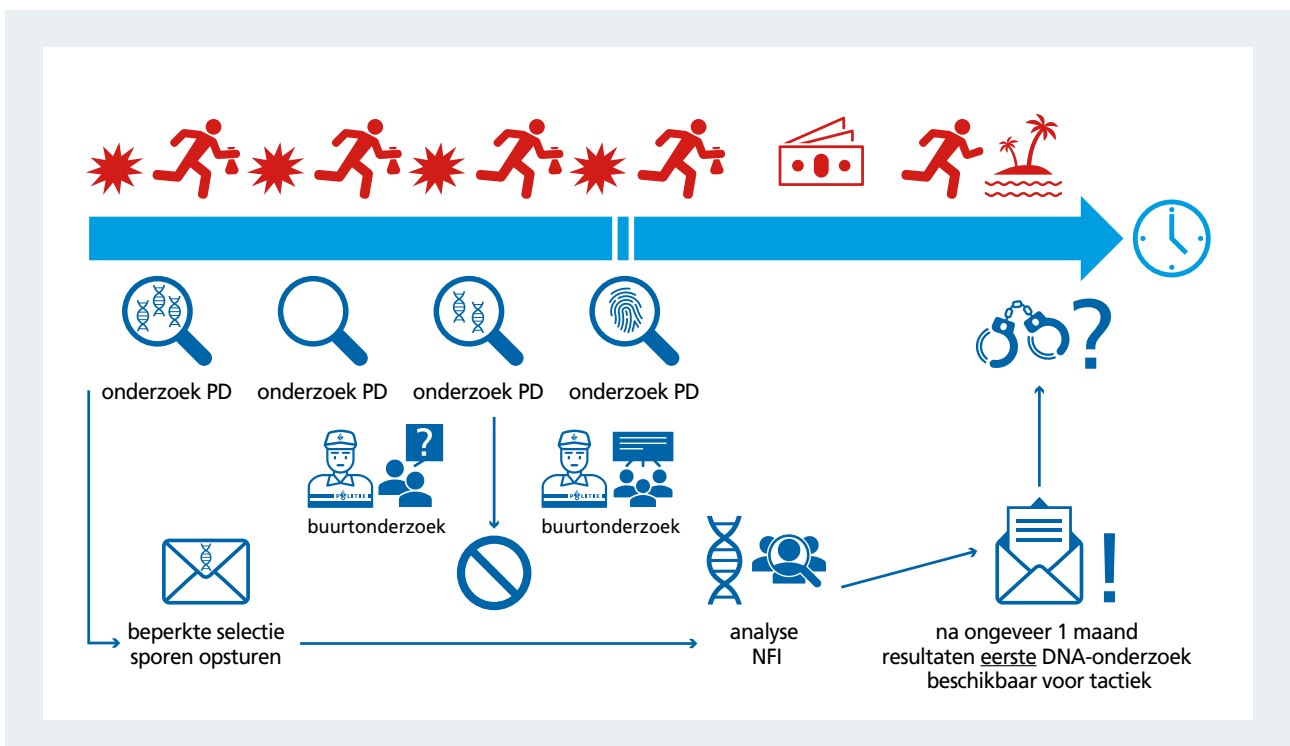
2.1 Scope

De proeftuin richt zich op woning- en bedrijfsinbraken, dan wel pogingen daartoe (in het vervolg voor een betere leesbaarheid samengevat onder de noemer 'woninginbraken'). Het onderzoek is uitgevoerd in twee politie-eenheden, die van Rotterdam en Den Haag. Hoewel er aansluiting wordt gezocht bij aanpalende processen zoals de tactiek van de politie, valt nader onderzoek op deze processen buiten scope. Tactiek is vooraf en achteraf wel actief bevestigd om een kwalitatief beeld te krijgen over de effecten van de proeftuin. Daarmee is de scope van het onderzoek beperkt tot het proces van het veiligstellen van sporen op de PD

tot aan het doorzetten van DNA-onderzoeksresultaten naar tactiek, bij het delict woninginbraken.

2.2 Doel

Het doel van deze proeftuin is het toetsen van aannames en het in beeld brengen van de effecten van het insturen van meer DNA-sporen, het verkrijgen van snellere DNA-onderzoekresultaten en het werken met meer mogelijkheden voor DNA-analysemethode bij woninginbraken. Ter illustratie is hieronder het proces van een rondtrekkende bende woninginbrekers in de reguliere situatie geschetst.

In de huidige situatie wordt een beperkt aantal DNA-sporen veiliggesteld op de PD. Het betreffen voornamelijk bloed- en speekselsporen, huidsporen (epitheel) en peuken. Deze DNA-sporen worden geanalyseerd door het NFI. Het proces van veiligstellen sporen tot het ontvangen van de resultaten op DNA-onderzoek is in de huidige situatie in principe gemiddeld een maand. Indien de sporen leiden tot een potentiële verdachte worden de resultaten doorgezet naar tactiek. Dit doorzetten duurt in sommige gevallen nog een aantal weken langer.

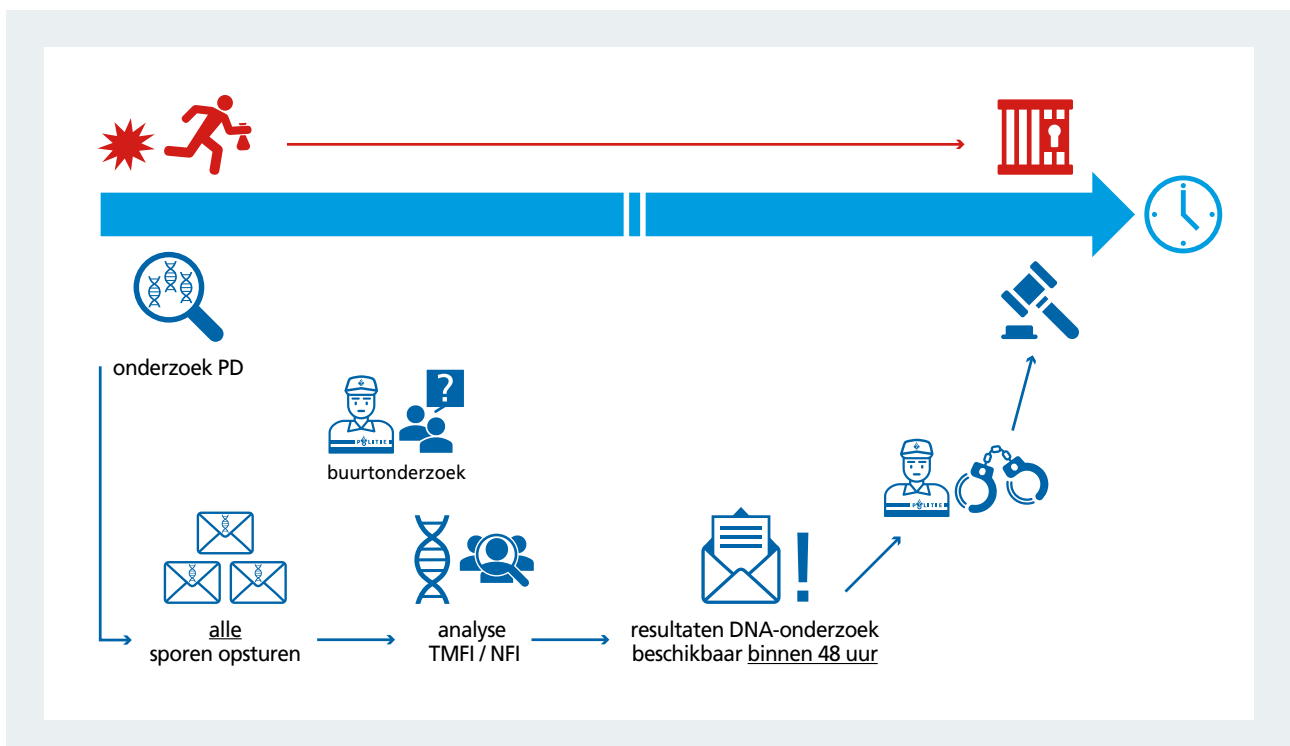
In de proeftuin, met een experimentele werkwijze, wordt ingezet op de eerder genoemde variabelen: volledigheid door hoger aantal sporen, snelheid van DNA-onderzoek en een andere (gevoeligere) DNA-analysmethode en proces. Dat betekent dat het proces er ongeveer uitziet zoals onderstaand plaatje met de rondtrekkende bende woninginbrekers.

Alle DNA-sporen worden ingestuurd en onderzocht. Resultaten hiervan zijn binnen (een streeftijd van) 48 uur beschikbaar, waardoor het totaalproces wordt verkort.

Bij verkorting van het totaalproces zal dit uiteindelijk – is de te toetsen hypothese – leiden tot een eerdere reactie van de politie en het OM op een misdrijf, waardoor slachtoffers erkenning krijgen en daders minder kans krijgen een volgend delict te plegen.

DOEL PROEFTUIN

Het doel van de proeftuin is inzichtelijk te maken of het toevoegen van onderzoekscapaciteit voor de drie variabelen (volledigheid, snelheid en DNA-analysmethode en proces) uiteindelijk leidt tot meer matches en opnames van profielen in de DNA-databank, bij het delict woninginbraken en snellere aanhouding van verdachten.

2.3 Aanpak project

In hoofdlijnen kent het project de volgende stappen die in onderstaand pijlenschema zijn uitgezet. De proeftuin richt zich primair op het bovenste deel van dit schema (boven de stippellijn).

Er is gestart met het in kaart brengen van de huidige situatie. Dit is gedaan in intensieve samenwerking met de betrokken medewerkers uit de keten.

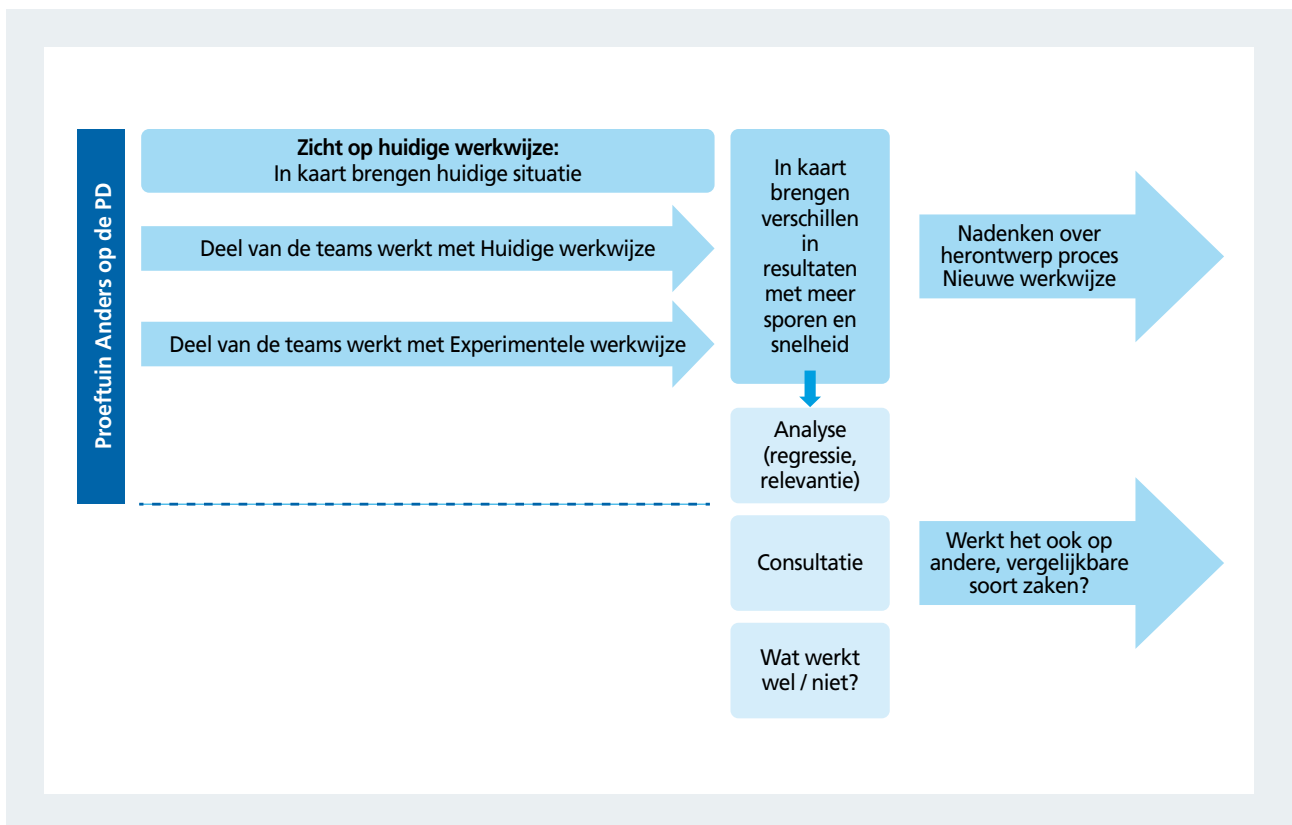
Aansluitend is de proeftuin (experimentele werkwijze) uitgewerkt en getest in verschillende testdagen. Bij het scherpstellen van het plan van aanpak is veel aandacht besteed aan de wijze van monitoring, selectie van de steekproef e.d. Na het uitvoeren van de proeftuin zijn de verschillen geanalyseerd tussen de huidige en experimentele werkwijze. In de resultaten worden de werkwijzen ook aangeduid als 'reguliere werkwijze' en 'proeftuinwerkwijze'.

Het eventueel nadenken over het herontwerp van het proces valt buiten het kader van dit onderzoek, hiervoor worden wel enkele aanbevelingen gedaan.

2.4 Inrichting feitelijke proeftuin

In de proeftuin worden twee situaties vergeleken: huidige en experimentele werkwijze. Binnen de experimentele werkwijze worden meer sporen veiliggesteld en komen onderzoeksresultaten sneller terug. Daarnaast wordt een andere DNA-analysemethode en proces in het lab gebruikt waarbij o.a. aanvullend onderzoek standaard mogelijk is.

In de proeftuin wordt, zoals eerder in hoofdstuk 1 beschreven, een vergelijking gemaakt tussen de huidige werkwijze en een experimentele werkwijze voor woninginbraken:

- **Huidige werkwijze:** benadering met een perceptie van een limiet voor het aantal voor onderzoek in te sturen DNA-sporen op de PD, waarbij minder kansrijke sporen niet altijd worden meegenomen. Na overdracht aan het lab worden de DNA-onderzoeken niet actief door de politie gevolgd. De uitslagen van het DNA-onderzoek worden pas aan tactiek overgedragen, wanneer al het overige forensische onderzoek voor de zaak in kwestie compleet is. Matches met personen worden zo snel mogelijk doorgezet.
- **Experimentele werkwijze:** focus op snelheid en volledigheid van DNA-sporen. Dit betreft het insturen van alle mogelijke DNA-sporen op de PD, dus ook sporen die in eerste instantie minder kansrijk worden geacht. Ingestuurde sporen worden actief gevolgd tot en met de uitslag en aansluitend zo snel mogelijk doorgezet naar de tactiek.

Concreet betekent dit voor de experimentele werkwijze het insturen van alle beschikbare DNA-sporen die op de PD bij woninginbraken zijn veiliggesteld en die worden onderzocht met de kortst mogelijke doorlooptijd.

2.4.1 Verdieping procesplan proeftuin

In de basis bestaat de proeftuin uit zes achtereenvolgende stappen om te komen tot de resultaten die zijn weergegeven in dit rapport:

- 1 Schetsen reguliere werkwijze in overleg met FO/OM/NFI/TMFI
- 2 Gesprekken met tactiek huidige situatie en reguliere werkwijze

- 3 Testdagen proeftuin in beide eenheden
- 4 Uitvoeren proeftuin in beide eenheden
- 5 Analyseren resultaten
- 6 Evalueren proces en aanscherpen resultaten met betrokkenen en experts

2.4.2 Werkproces reguliere werkwijze

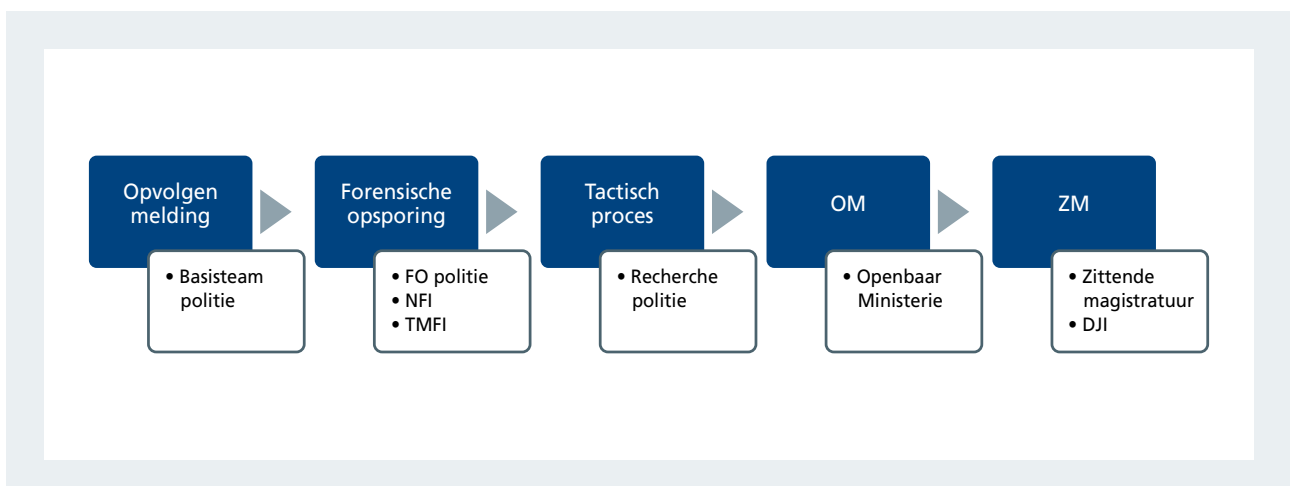
Proces woninginbraak reguliere en experimentele situatie kent de volgende stakeholders in onderstaande volgorde. De belangrijkste stappen zijn:

1 Politie krijgt een melding en besluit na bezoek PD of er een aanvraag FO komt

Na melding van een woninginbraak wordt er een medewerker van het basisteam naar de PD gestuurd. Bij het opnemen van de aangifte en bezoek van de PD wordt bepaald of er ook een aanvraag richting FO plaatsvindt. Bij twijfel is er contact met FO.

2 Veiligstellen van sporen op PD door medewerkers FO en onderzoek DNA

FO stelt de sporen op de PD veilig. Daarbij wordt gekeken naar schoensporen, werktuigsporen, DNA (huid, peuken, bloed of speeksel) of dacty (vingerafdrukken). Deze sporen worden geregistreerd in drie verschillende systemen. Voor DNA geldt dat FO van de (hulp)officier van justitie (hOvJ/OvJ) akkoord moet krijgen voor onderzoek. De DNA-sporen worden aansluitend altijd in een grote hoeveelheid tegelijk (HVC-batch genaamd) opgestuurd naar het NFI. Wanneer de resultaten van het DNA-onderzoek binnenkomen, worden deze samengevoegd met de andere onderzoeksresultaten

en gebundeld naar tactiek doorgestuurd. Bij een match in de DNA-databank worden de DNA-onderzoeksresultaten wel direct doorgestuurd.

3 Tactiek gaat over tot opsporen en verhoren

Via de sporencoördinator wordt de verbinding gelegd tussen FO en de tactische teams. Hier komen de onderzoeksresultaten binnen en worden bij het Districtelijk Informatieknoppunt (DIK) de zaken verdeeld. Na toestemming van het OM wordt de verdachte opgespoord en mogelijk aangehouden en verhoord. Het dossier wordt overgedragen aan het OM.

4 OM ontvangt het dossier en verdachte wordt gedagvaard

Het OM ontvangt van tactiek het dossier met daarin ook de forensische onderzoeksresultaten en het rapport van het NFI. Als de OvJ voldoende bewijs aanwezig acht voor de zaak, wordt de verdachte gedagvaard voor een zaak en wordt een zitting gepland.

Vooraf zijn er voor de reguliere werkwijze meerdere punten ter kennisname benoemd:

- Momenteel wordt op circa 5% van de PD's een DNA-match op een verdachte of een op de dader identificeerbare vingerafdruk aangetroffen;
- Er moet aandacht zijn voor vervuiling in de databank. Bij opnemen niet-delictgerelateerde sporen komen er mogelijk ook mensen in de databank terecht die geen daders zijn in deze zaak (willekeurige voorbijgangers, bewoners). Dit is in de proeftuin ondervangen door ook referentiemateriaal van slachtoffers op te nemen;
- De (beknopte) terugkoppeling vanuit tactiek naar FO en NFI over resultaten kent ruimte tot verbetering. FO en NFI zijn benieuwd naar de opvolging. Het voelt voor de medewerkers onbevredigend als onbekend blijft of er iets mee gebeurd is (en zo ja, wat);
- Verlaagde pakkans voor regio-overschrijdende criminaliteit. De gegevens worden niet automatisch gedeeld met andere eenheden.

2.4.3 Werkproces experimentele werkwijze

In deze paragraaf worden de verschillen in vergelijking met de reguliere wijze beschreven. De proeftuin wijzigt de werkwijze in stap 2: veiligstellen en analyseren van sporen. Het onderzoek op DNA-sporen wordt niet door NFI gedaan, maar door TMFI. Bij DNA-onderzoek wordt gestreefd naar een gemiddelde doorlooptijd van maximaal 48 uur.

Met in het achterhoofd de reguliere werkwijze en de benoemde aandachtspunten, is er een experimentele werkwijze ingericht. Een groot deel van het proces blijft daarbij hetzelfde.

Daarbij zitten de verschillen met name in stap 2, Veiligstellen van sporen op PD door medewerkers FO en onderzoek en resultaten DNA.

Waar eerder beperkingen waren bij het veiligstellen en insturen van potentiële DNA-sporen, zijn deze beperkingen voor de proeftuin losgelaten. Zowel kansrijke als minder kansrijke delict-gerelateerde sporen zijn in de proeftuin door FO op de PD veiliggesteld.

Om het reguliere DNA-onderzoek doorgang te laten vinden, is voor deze proeftuin gebruik gemaakt van TMFI in Maastricht, een ISO-17025-geaccrediteerd forensisch DNA-laboratorium⁸.

De DNA-profielen die in door TMFI in de proeftuin zijn onderzocht, zijn vergeleken met de DNA-profielen in de Nederlandse DNA-databank die bij het NFI is ondergebracht.

¹⁰ Bij het vergelijken van resultaten van laboratoria moet altijd rekening gehouden worden met niet-kwantificeerbare effecten die worden veroorzaakt door verschillen in apparatuur, methodes en inrichting van de verschillende processtappen. Het gevolg hiervan is dat de oorzaken van (kleine) verschillen niet altijd kunnen worden aangegeven.

Het DNA-onderzoek in de proeftuin verschilt op de volgende punten van het DNA-onderzoek bij de reguliere werkwijze in HVC-batches (dit is het NFI-product HBS003):

	REGULIER HVC-TRAJECT	PROEFTUIN
Onderzoek uitgevoerd door	NFI	TMFI
Gebruikte kit	PPF6c	NGM Select
Doorlooptijd gemiddeld	14 dagen	2 dagen
Aanvullend onderzoek	Nee	Ja, op advies deskundige
Cutoffwaarde	0,005 ng/ul	geen
Handmatige vergelijking van mengprofielen	Moet apart aangevraagd worden (NFI-product HBS010)	Indien profielen verdachten/betrokkenen bekend zijn, vindt de vergelijking direct plaats
Opname mengprofielen in DNA-databank	Nee	Ja, indien geschikt voor opname

Voor andere NFI-producten gelden overigens andere kenmerken; de beperkingen van het HVC-traject zijn destijds in de SLA-afspraken met het NFI bewust gekozen om relatief snel en relatief goedkoop grote hoeveelheden sporen te kunnen verwerken.

Aansluitende processen ongewijzigd

De scope van de proeftuin stopt bij het doorzetten van de onderzoeksresultaten van FO naar tactiek. Daardoor kunnen oplossingspercentages (nog) niet in beeld gebracht worden (wel in een mogelijk vervolgonderzoek). Wel wordt gesproken met alle partijen die vervolgens werken met de onderzoeksresultaten en worden deze bevindingen gedeeld. Dit gaat dan met name om het OM en de tactiek van de Nationale Politie.

2.4.4 Invulling proeftuin

Er is in afstemming met de betrokkenen gekozen voor een doorlooptijd van ongeveer drie maanden met als doel zo'n 800 tot 1.000 sporen veilig te stellen. De proeftuin is uitgevoerd bij alle districten van de politie-eenheden Rotterdam en Den Haag. Door de leidinggevendenden zijn medewerkers binnen de teams FO geselecteerd. De eenheid Den Haag heeft zes medewerkers en de eenheid Rotterdam heeft drie medewerkers geselecteerd die tijdens de proeftuin volgens de experimentele werkwijze hebben gewerkt. Dit maakt, gezien de looptijd, dat beide eenheden ongeveer een gelijk aantal zaken hebben behandeld.

2.5 Wijze van meting resultaten

De proeftuin richt zich op de resultaten van meer, ander, intensiever en sneller onderzoek op DNA-sporen en het bieden van snellere analyseresultaten bij woning- en bedrijfsinbraken, dan wel pogingen daartoe.

Het proces (stap 2 uit de figuur van paragraaf 2.4.2) waar het onderzoek zich op richt ziet er als volgt uit: Van de donkerblauwe processtappen zijn er in de proeftuin op basis van registraties (kwantitatief) empirische resultaten gemeten. Voor het lichtblauwe deel, de opvolging, is op basis van expertsessies/interviews alleen verkennend onderzocht wat mogelijke effecten zijn (geen 'harde' resultaatmeting). Inzichten kunnen ook als bijvangst gebruikt worden voor verhoging van de effectiviteit en efficiëntie van (huidige) processen.

Indicatoren proeftuin

Voor de resultaatmeting van de proeftuin zijn de volgende indicatoren in beeld gebracht:

- Aantallen, soorten en bruikbaarheid sporen veiliggesteld en ingestuurd;
- Doorlooptijd van stappen in het proces;
- Resultaten sporen: aantal opgenomen profielen en matches in databank.

2.6 Inrichting evaluatie

Er is tussentijds en achteraf in veel verschillende gremia geëvalueerd. Dit om te leren van de ontwikkelingen en bij te kunnen sturen voor het vervolg. Dit is gedaan door in het begin meeloopdagen en werkbezoeken te organiseren. Tussentijds zijn bijeenkomsten met ketenpartners gepland.

Ook na afloop van de proeftuin is er gesproken met verschillende deelnemende partijen in diverse bijeenkomsten:

- Werkgroep voor de tactische lijn;
- Stuurgroep voor de politiek/bestuurlijke lijn;
- Uitvoerende medewerkers FO Rotterdam voor de operationele lijn;
- Uitvoerende medewerkers FO Den Haag voor de operationele lijn;
- Experts TMFI voor de operationele lijn;
- Experts NFI voor de operationele lijn.

De uitkomsten van de bijeenkomsten hebben geleid tot kleine aanpassingen in de inrichting van de proeftuin. Ook de genoemde punten in de evaluatie van de proeftuin zijn meegenomen in de aanbevelingen.

'Anders op de PD' is één van meerdere proeftuinen binnen FO. Om de proeftuinen beter op elkaar af te stemmen en van elkaar te leren, hebben meerdere informele overleggen plaatsgevonden met de trekkers van andere proeftuinen binnen FO.

2.7 Governance

Voor een geslaagde proeftuin is het van belang dat alle ketenpartners elkaar gemakkelijk vinden. Alle partijen zijn immers nodig in het proces en willen werken aan optimalisatie in de keten en zijn deelnemers in het gesloten convenant met betrekking tot de proeftuinen. Daarom is met twee verschillende begeleidingsgroepen gewerkt: een werkgroep en een stuurgroep. Hierin hebben Nationale Politie, Openbaar Ministerie, NFI en TMFI zitting gehad.

In een werkgroep zijn de personen samengebracht die dicht tegen de feitelijke uitvoering aanzitten vanuit de verschillende regionale eenheden. Ook vanuit NFI en TMFI zijn de betrokken (afdelings-)managers aangesloten. In de werkgroep werd op operationeel niveau de dagelijkse uitvoering en praktische inrichting van de proeftuin besproken en zijn knelpunten op dat gebied besproken en aangepakt.

Op landelijk bestuurlijk niveau zijn de vertegenwoordigers samengebracht in een stuurgroep. In deze stuurgroepbijeenkomsten zijn met name de voortgang besproken en (contractuele) besluiten genomen over de uitvoering en presentatie van resultaten. Waar nodig diende deze stuurgroep ook als escalatielijn.

2.8 Communicatie

Voor het delen van de voortgang van de proeftuin in de keten is gewerkt met voortgangsrapportages. Gedurende de voorbereiding op de proeftuin en bij uitvoering van de proeftuin zijn deze opgesteld en gedeeld met belanghebbenden. In het begin is dit ongeveer maandelijks gebeurd, later is de frequentie naar eens per twee tot drie maanden gegaan.

Met betrokkenen van de proeftuin is voor aanvang een film opgenomen die breed met de ketenpartners is gedeeld. In deze film wordt aangegeven waarom de proeftuin uitgevoerd wordt en wat de verwachtingen van de resultaten zijn.

In presentaties op landelijke dagen zijn medewerkers in de keten meegenomen in de voortgang van de proeftuin. Hier is ook gebruik gemaakt van de film. Daarmee is een breed publiek bereikt. Zo is er gesproken op een dag van de COR Nationale Politie en de Landelijke FO-dagen.

'Gaan we zo
niet het dubbele
aantal zaken
oplossen?'

Mirjam Warnaar
Landelijk Forensisch Officier van Justitie

03

Uitkomsten proeftuin

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de proeftuin gepresenteerd. Eerst wordt de achtergrond geschetst die nodig is voor interpretatie van de resultaten. Aansluitend worden de resultaten besproken in lijn met de variabelen: volledigheid, analysemethode en proces en snelheid. Het hoofdstuk wordt afgesloten met overige resultaten, daar worden de uitvoering, opvolging en ketensamenwerking besproken.

3.1 Achtergrond bij interpretatie resultaten

Voordat de resultaten worden gepresenteerd in dit hoofdstuk, wordt in deze paragraaf meer informatie gegeven over de wijze waarop de resultaten geïnterpreteerd zijn.

Er wordt ingegaan op de wijze waarop de resultaten van onderzoek op DNA-sporen zijn gecategoriseerd in de resultaten van de sporen zelf en de resultaten in de databank.

Daarnaast wordt de vergelijking opgesteld tussen de experimentele werkwijze in de proeftuin en de reguliere werkwijze.

3.1.1 Achtergrond analyse DNA-sporen

Bij de analyse van DNA-sporen wordt een onderscheid gemaakt naar het resultaat van het spoor zelf (kan uit een spoor een DNA-profiel verkregen worden en zo ja, is het geschikt voor vergelijkend DNA-onderzoek?) en de uitslag van de vergelijking van het verkregen DNA-profiel met de DNA-databank (match op een persoon/spoor, opname databank).

Resultaten sporen

Als definitie voor een (technisch) bruikbaar spoor wordt een spoor met een voor vergelijking geschikt DNA-profiel gehanteerd. Het spoor wordt 'technisch bruikbaar' genoemd omdat er geen uitspraken worden gedaan over de bruikbaarheid in een rechtszaak (bewijswaarde).

De resultaten van de sporen zijn daarbij als volgt gecategoriseerd:

RESULTAAT SPOOR	TECHNISCHE BRUIKBAARHEID
Geen DNA-profiel	Niet bruikbaar
Niet geschikt	Niet bruikbaar
Niet geschikt (advies aanvullend onderzoek)	Nog niet bruikbaar
DNA-profiel geschikt voor handmatige vergelijking	Bruikbaar
DNA-profiel geschikt voor handmatige vergelijking (advies aanvullend onderzoek)	Bruikbaar
(afgeleid) DNA-mengprofiel geschikt voor opname	Bruikbaar
(afgeleid) enkelvoudig DNA-profiel geschikt voor opname	Bruikbaar

(Geschikte) DNA-profielen kunnen vervolgens worden vergeleken met de DNA-databank en daar indien geschikt ook in worden opgenomen. Profielen geschikt voor eenmalige vergelijking worden niet opgenomen in de databank (vandaar ‘eenmalige’ vergelijking).

Resultaten profielen na vergelijking DNA-databank

De sporen die uiteindelijk met de DNA-databank worden vergeleken, kunnen verschillende resultaten opleveren. Zo kan een donor bekend zijn in de DNA-databank (match met een persoon) of kan er een match zijn met een spoor uit een andere zaak (match met spoor). Het kan ook voorkomen dat meerdere sporen in dezelfde zaak naar dezelfde donor (of hetzelfde spoor) leiden. In dat geval wordt een match maar één keer geteld en wordt het resultaat ‘n.v.t., profiel al opgenomen’. Zo worden alleen unieke matches meegeteld. In de resultaten is daarom altijd sprake van unieke matches of unieke opnames in de databank.

Een profiel kan ook eenmalig met de databank worden vergeleken – zonder opgenomen te worden in de databank. Dat is het geval bij sporen die geen goed DNA-profiel opleveren: het profiel is te onvolledig of onduidelijk om op te nemen in de databank (en later opgenomen profielen ermee te vergelijken), maar wel voldoende om te onderzoeken of het profiel met een bestaand profiel in de databank matcht.

Daarnaast kan het zijn dat een profiel dat is opgenomen in de databank niet meteen, maar pas later, tot een match leidt. Ervaringscijfers van het NFI geven aan dat rond de 35% van de opgenomen profielen direct tot een match op persoon of spoor leidt en dat in totaal (inclusief de 35% directe matches) 55% van de opgenomen profielen uiteindelijk op een gegeven moment tot een match leidt. Daarom is ook een opname in de DNA-databank een ‘waardevol’ resultaat.

De tabel hieronder geeft de verschillende uitslagen van een vergelijking van een profiel met de DNA-databank weer.

RESULTAAT DATABANK	TOELICHTING
Match met persoon	Match met een persoon in de DNA-databank ('hit')
Match met spoor	Match met een spoor uit een andere zaak
Opname na aanvullend onderzoek, match	Match met een persoon in de DNA-databank na aanvullend DNA-onderzoek ('hit')
N.v.t.; profiel al opgenomen	Profiel van dezelfde persoon uit dezelfde zaak is al opgenomen
Geen match	Geen match met een profiel in de DNA-databank
Opname databank	Profiel opgenomen in databank, maar geen match
Eenmalige vergelijking na aanvullend onderzoek, geen match	Geen match, na aanvullend DNA-onderzoek

Toelichting bruikbaarheid spoor

In de proeftuinwerkwijze is zoals boven beschreven een andere analysemethode toegepast en waren er meer mogelijkheden voor sporenonderzoek. Daarbij is ook de vraag gesteld in hoeverre de geanalyseerde sporen bruikbaar zijn. Zoals boven beschreven wordt de volgende definitie voor bruikbare sporen gehanteerd: **voor vergelijking geschikt DNA-profiel**. Dit kan soms ook een vervolgonderzoek zijn.

Uiteraard wil men dat zoveel sporen mogelijk die men van een PD veiligstelt uiteindelijk bruikbaar zijn. Bij het veiligstellen van sporen wordt door de forensisch medewerker op de PD normaliter de afweging gemaakt hoe 'kansrijk' of 'bruikbaar' een spoor is. Men wil immers de capaciteit niet onnodig belasten met sporen die hoogstwaarschijnlijk toch niet bruikbaar zijn. De aanname is daarom dat vanwege de schaarste sommige bruikbare sporen uiteindelijk toch niet worden meegenomen.

Daarnaast is de te toetsen aanname in de proeftuin, dat wanneer er geen limiet voor het aantal mee te nemen sporen is, veel lukraak wordt meegenomen en uiteindelijk veel onbruikbare sporen worden ingestuurd – 'zonde van de capaciteit' dus.

Per zaak gezien maakt het overigens wel verschil of er op een PD één of tien keer van dezelfde donor sporen worden gevonden. Dan is er simpelweg meer bewijs en is een alternatief scenario als verklaring voor het aantreffen van DNA moeilijker vol te houden: bijvoorbeeld een verdachte matcht zowel met het profiel dat gemaakt is van bemonstering bij het inklimraam als op greep van lade.

Een vergelijking tussen reguliere en proeftuinwerkwijze op gebied van bruikbaarheid van sporen is niet mogelijk. In de registraties van het NFI kan voor de reguliere werkwijze niet worden aangegeven of een spoor bruikbaar is (anders dan 'geschikt voor opname databank'). Dit heeft te maken met de wijze waarop er met het gebruikte analyseproduct (HBS003) bij sporen wordt omgegaan.

Toelichting matches

Bij matches wordt in de DNA-databank een onderscheid gemaakt naar matches met een persoon (in de volksmond ook vaak 'hit' genoemd) en matches met een spoor in een andere zaak ('match met spoor'). Een match met een persoon betekent dat een spoor na vergelijking met de DNA-databank aan een (bekend) persoon uit de databank gekoppeld kan worden; de donor kon dus geïdentificeerd worden. Dat geldt overigens ook voor buitenlandse databanken (Prüm).

Bij een match met een spoor bestaat er een match tussen het verkregen profiel uit het ingestuurde spoor en dat van een spoor van een andere zaak dat in de databank is opgenomen. In dit geval weet men dus dat het om dezelfde persoon gaat, maar men weet op dat moment nog niet wie deze persoon is (de donor is dus niet geïdentificeerd).

Een match op een persoon is in de meeste gevallen het meest bruikbare resultaat, omdat zo een bekende donor in beeld is (die mogelijk verdachte is) en de kans groter is dat een zaak opgehelderd kan worden. In deze gevallen is ook snelheid belangrijk: wanneer men snel een doorzoeking kan doen (in de woning) van de verdachte, kan mogelijk ook de buit nog teruggevonden worden. Als het maanden duurt voordat een verdachte in beeld is (bijvoorbeeld omdat de verdachte pas bij een volgend delict op heterdaad wordt betrapt), is de kans op aantreffen van de buit veel lager. Ook is in dit geval de kans op voorkoming van snelle recidive hoger, omdat de dader mogelijk sneller gepakt kan worden.

Of een spoor tot een 'match met persoon' of 'match met spoor' leidt, is afhankelijk van of de persoon of het spoor al in de databank staat. Dus ook sporen van hoge kwaliteit leiden niet tot een match, wanneer de donor nog niet in de databank is opgenomen. Wel bestaat door opname van het spoor in de databank de kans dat de donor bij een vervolgdeldict wél geïdentificeerd kan worden en voor het delict waarvoor het spoor is ingestuurd alsnog berecht kan worden.

Zoals eerder aangegeven, worden alleen unieke matches geteld (meerdere matches op dezelfde persoon op hetzelfde spoor tellen maar één keer – er wordt immers ook maar één profiel per donor per zaak opgenomen in de DNA-databank).

Toelichting opnames databank

Wanneer een DNA-profiel bij vergelijking met de DNA-databank niet direct in een match met een persoon of met een ander spoor resulteert (en indien het profiel geschikt is voor opname in de databank), wordt dit profiel opgenomen in de DNA-databank. Het profiel kan later alsnog tot een match leiden, bijvoorbeeld wanneer bij een verdachte na aanhouding voor een ander delict DNA wordt afgenomen. Ervaringscijfers van de DNA-databank tonen aan dat rond de 55% van de profielen die worden opgenomen in de databank op een gegeven moment tot een match (op persoon of op spoor) leiden: 35% zijn direct matches (hier al meegerekend als 'match', zie boven), de resterende 20% leiden later tot een match. Daarom is 'opname databank' naast 'match op persoon' of 'match op spoor' een goede indicator voor de vraag of een zaak uiteindelijk opgelost kan worden via een DNA-spoor.

3.1.2 Vergelijkbaarheid proeftuin vs. regulier: 'hypothetische reguliere werkwijze'

Zoals eerder beschreven wordt in de proeftuinwerkwijze met een andere DNA-analysemethode gewerkt (zie hoofdstuk 2.4.3) en zijn er andere mogelijkheden voor DNA-onderzoek dan in de reguliere werkwijze (NFI-product HBS003). Om de resultaten van reguliere en proeftuinwerkwijze beter met elkaar te kunnen vergelijken, is voor de analyse ter controle een 'hypothetische reguliere werkwijze' ('hypothetische HBS003') toegepast op de proeftuinwerkwijze. Dit betekent dat geprobeerd is om zo veel mogelijk factoren eruit te filteren die van de reguliere werkwijze afwijken.

Concreet betekent dit:

- Aanvullend onderzoek: resultaten voor sporen waarvoor aanvullend onderzoek of eenmalige vergelijkingen zijn uitgevoerd zijn uitgefilterd.
- Mengprofielen: resultaten voor sporen met mengprofielen (geschikt voor opname databank) zijn uitgefilterd.
- Cutoffwaarde: er is een cutoffwaarde van 0,005 ng/ul toegepast.

n de presentatie van de resultaten hieronder is geprobeerd deze verschillen inzichtelijk te maken door aan te geven wat de resultaten zouden zijn bij toepassing van deze 'hypothetische HBS003'.

Echter, niet alle verschillen tussen de reguliere werkwijze en de proeftuinwerkwijze kunnen op deze manier uitgefilterd worden. Bij het vergelijken van resultaten van laboratoria moet altijd rekening gehouden worden met niet-kwantificeerbare effecten die worden veroorzaakt door verschillen in apparatuur, methodes en inrichting van de verschillende processtappen. Het gevolg hiervan is dat de oorzaken van (kleine) verschillen niet altijd kunnen worden aangegeven.

3.2 Volledigheid

In deze paragraaf wordt antwoord gegeven op de volgende vraag: leidt het meenemen van meer kansrijke en ook mogelijk minder kansrijk geachte DNA-sporen tot meer opgenomen profielen en matches in de databank ten opzichte van de huidige werkwijze?

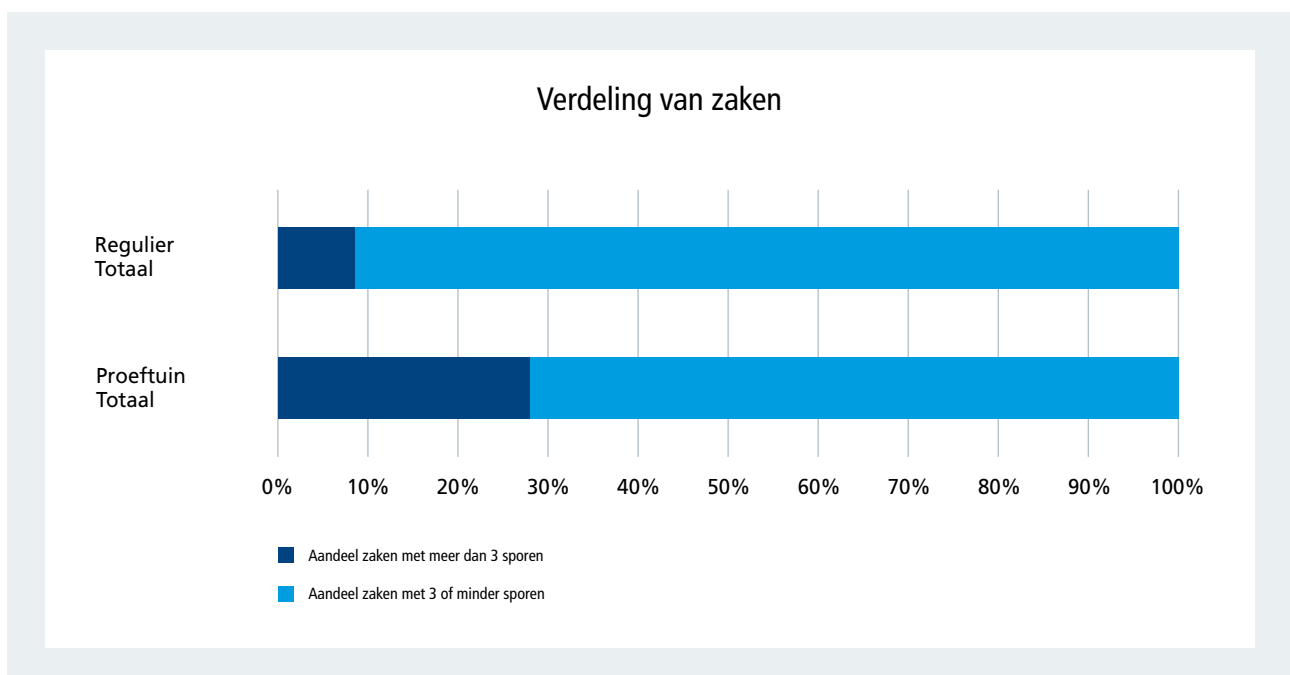
3.2.1 Aantal sporen per zaak

Er zijn gedurende de proeftuinperiode 1.361 sporen veiliggesteld in 576 zaken. Daarvan zijn 860 sporen in 309 zaken in de proeftuinwerkwijze veiliggesteld. In Rotterdam zijn in de proeftuinwerkwijze 182 zaken 391 sporen veiliggesteld, in Den Haag in 127 zaken 470 sporen. Het beschikbare financiële budget is niet overschreden. Daarnaast zijn in de reguliere werkwijze in Rotterdam in 110 zaken 217 sporen veiliggesteld en in Den Haag in 157 zaken 284 sporen.

Het gemiddeld aantal sporen per zaak was voor de proeftuinwerkwijze gemiddeld 2,8 sporen per zaak en in de reguliere werkwijze gemiddeld 1,9 sporen per zaak. In Rotterdam heeft de proeftuinwerkwijze niet geleid tot significant meer sporen per zaak.

ALGEMEEN	PROEFTUIN			REGULIER			TOTAAL
	Den Haag	Rotterdam	Totaal	Den Haag	Rotterdam	Totaal	
Aantal zaken	127	182	309	157	110	267	576
Aantal sporen	470	391	860	284	217	501	1.361
Gemiddeld aantal sporen per zaak	3,7	2,1	2,8	1,8	2,0	1,9	2,4

Een van de redenen waarom de proeftuin uitgevoerd is, is dat er in veel regio's een beperkt aantal sporen per zaak wordt ingestuurd, zodat op die manier binnen de eigen capaciteit wordt gebleven⁹. In 2019 is de uitputting van de capaciteit 95% geweest, maar als de sporen van de proeftuin worden toegevoegd, zou dit oplopen tot 100%. In de proeftuinwerkwijze wordt het beeld van schaarste losgelaten. Zichtbaar is dat het aandeel zaken met meer dan drie sporen in de proeftuin daadwerkelijk aanzienlijk is toegenomen: van 10% in de reguliere werkwijze naar 28% in de proeftuinwerkwijze.

¹¹ De daadwerkelijke uitputting van de HVC-capaciteit verschilt per eenheid, maar lag landelijk opgeteld in de afgelopen jaren tussen de 79% (2017) en 95% (2019).

3.2.2 Matches

Matches met persoon ('hits')

Vooraf was de hypothese dat de proeftuinwerkwijze zou leiden tot een stijging van het aantal hits. Deze verwachting is slechts beperkt uitgekomen: het aandeel zaken met een match met persoon is in de proeftuin niet sterk veranderd: 17% van de zaken in de reguliere werkwijze (45 van 267 zaken) komen uit op matches met personen en 19% (60 van 309 zaken) in de proeftuinwerkwijze. Absoluut is dit een stijging van 2%. Relatief gezien is een stijging van 17 naar 19% een toename van iets meer dan 10%. Deze stijging is overigens statistisch niet significant en niet allen toe te wijden aan het insturen van meer sporen (volledigheid), maar ook met de analysemethode (zie 3.4).

Wanneer er in de proeftuinwerkwijze met een 'hypothetische HBS003-werkwijze' zou zijn gewerkt (geen aanvullend onderzoek/eenmalige vergelijkingen, geen opname van mengprofielen in de databank en gebruik van een cutoffwaarde van 0,005 ng/ul), is er geen verschil meer met de reguliere werkwijze (beiden 17%). De vraag blijft of in de experimentele werkwijze meer zaken met minder kansrijke sporen zijn ingestuurd en normaal geen zaak met DNA-sporen zou zijn.

3.2.3 Opnames databank

Opnames databank (inclusief matches)

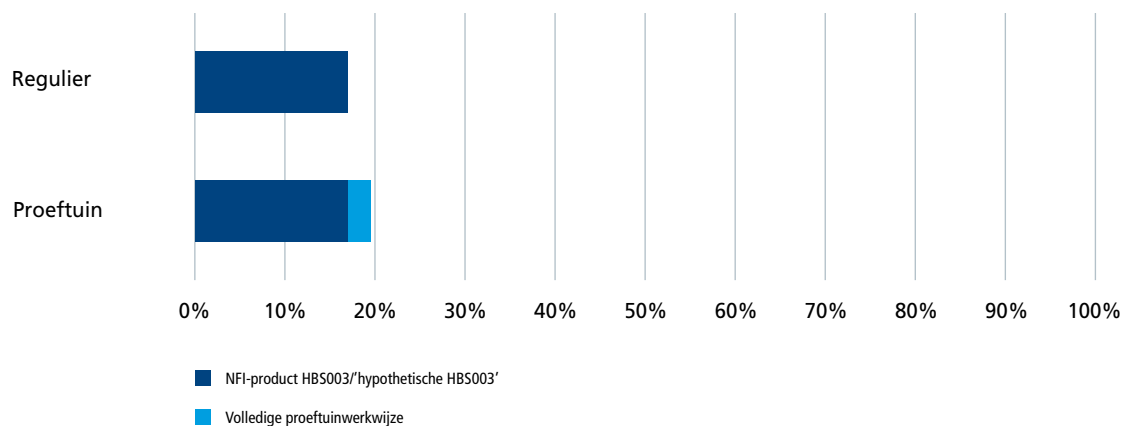
In de proeftuinwerkwijze is het aantal databank-opnames duidelijk gestegen ten opzichte van de reguliere werkwijze: van 9% naar 22%. Hierbij dient de kanttekening te worden gemaakt, dat in de reguliere werkwijze (9%) geen referentie-materiaal wordt opgenomen en in de proeftuin-werkwijze (22%) de referentiesporen zijn uitgefilterd. Het verschil zou dan nog groter kunnen zijn.

Er zitten in beide werkwijzen maar weinig zaken tussen waarbij meer dan één profiel in de databank is opgenomen (in de proeftuinwerkwijze in 9% van deze gevallen ten opzichte van 4% in de reguliere werkwijze). Dit geeft de voorzichtige aanwijzing dat deze stijging niet voortkomt uit profielen anders dan de verdachte of meerdere profielen van bewoners. In de proeftuin is overigens wel een aantal zaken waar het DNA-onderzoek heeft geleid tot twee matches met een persoon per zaak.

Om een goed beeld te krijgen van het totale aandeel zaken met profielen die nu of mogelijk toekomstig bruikbaar zijn voor de opsporing, kunnen de volgende zaken worden opgeteld:

- Zaken met matches met persoon
- Zaken met matches met sporen (maar geen match met persoon)

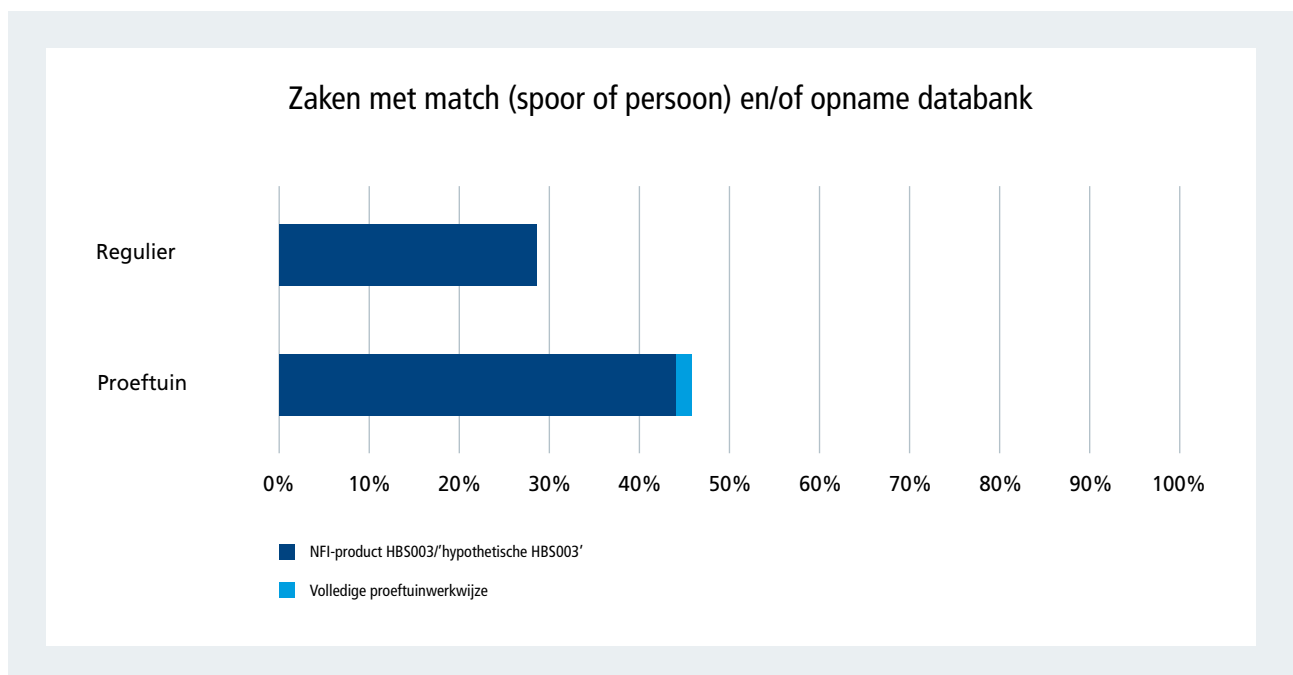
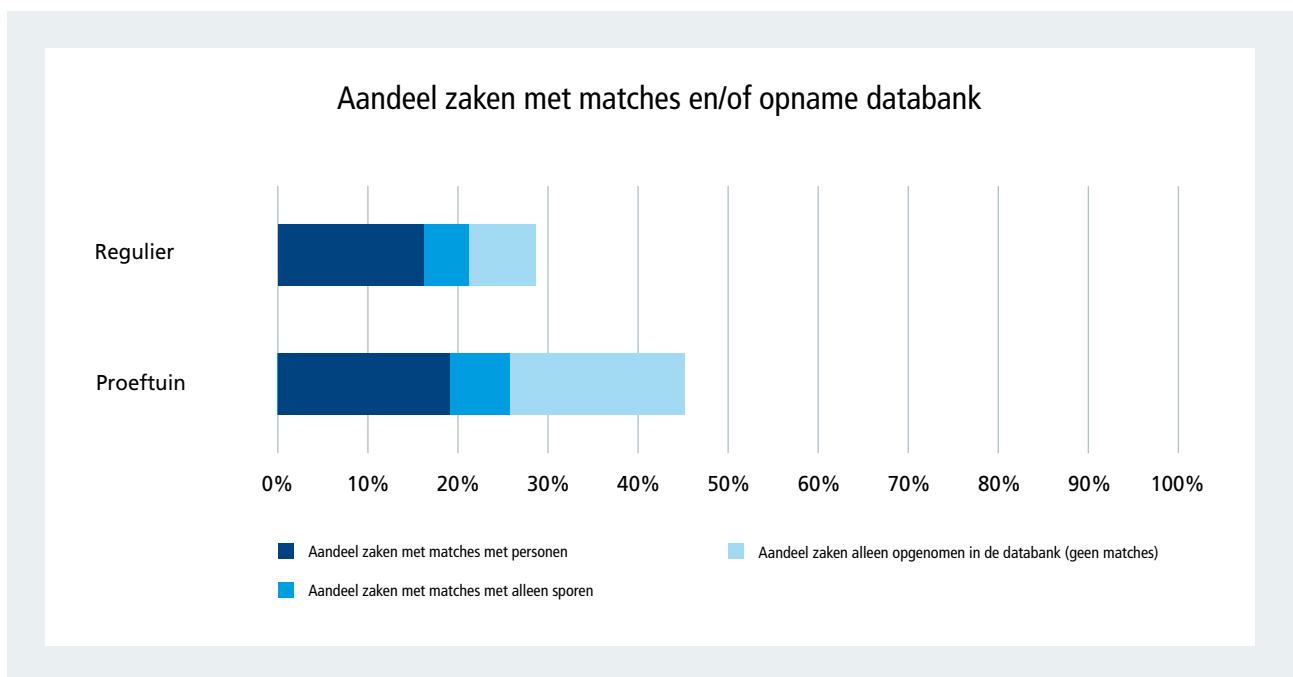
Aandeel zaken met matches met persoon ('hits')

- Zaken met opnames in de DNA-databank (maar nog geen matches)

De volgende grafiek laat deze resultaten zien. In totaal zijn dus matches met personen, matches met sporen en opnames in de databank die geen match hebben opgeleverd bij elkaar opgeteld.

Dit totaalplaatje laat zien dat er een duidelijke stijging is van deze zaken met 'nu of mogelijk toekomstig voor de opsporing bruikbare profielen'. Het aandeel stijgt van 28% in de reguliere werkwijze (76 opnames of matches in 267 zaken) naar 45% in de proeftuinwerkwijze (139 opnames of matches in 309 zaken).

Daarbij valt op dat de toename in het totaal van zaken met opnames databank en matches vooral in het gedeelte 'zaken met opnames databank' zit. Dit stijgt van 9% in de reguliere werkwijze naar 22% in de proeftuinwerkwijze. Het aandeel zaken met matches met sporen (zonder matches met persoon) blijft ongeveer gelijk met circa 3% voor zowel proeftuin als regulier.

Ook bij een hypothetische reguliere werkwijze ('hypothetische HBS003') in de proeftuinzaken (geen aanvullend onderzoek, geen opname van mengprofielen in de databank en met een cutoff van 0,005 ng/ul) is het aandeel met 44% nog steeds duidelijk hoger dan in de reguliere werkwijze.

3.3 Snelheid

Kijkend naar de snelheid in het proces worden in deze paragraaf de verschillende resultaten met betrekking tot snelheid en doorlooptijden gedeeld. De uitkomsten gelden specifiek voor de betrokken eenheden Rotterdam en Den Haag. Beide eenheden ondervinden in de verdeelsleutel (van de totaal beschikbare DNA-onderzoekscapaciteit) beperkingen, wat mogelijk een vertekend beeld geeft.

3.3.1 Meting van doorlooptijd

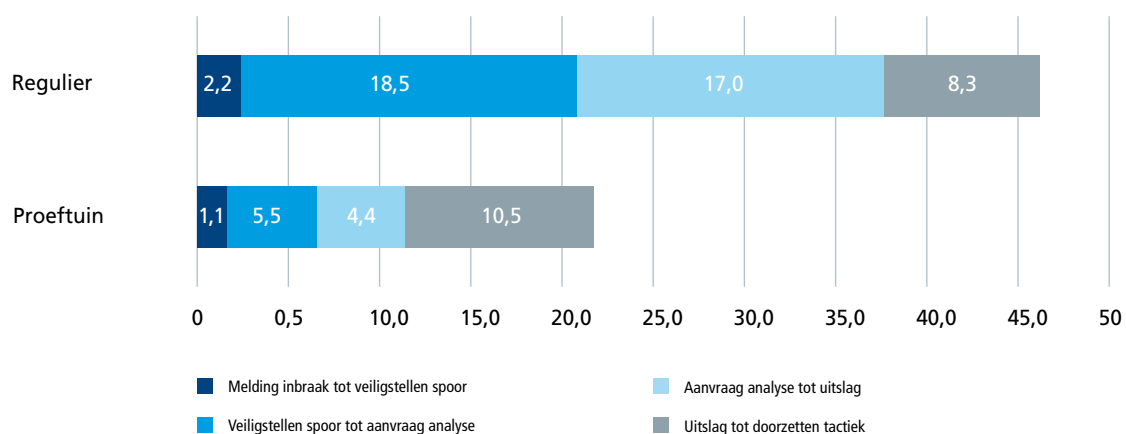
Voor een betere analyse is de doorlooptijd van het gehele proces van melding inbraak tot doorzetten van de resultaten van het DNA-onderzoek per spoor opgeknipt in vier fases:

- Tijd tussen melding van de inbraak door de betrokkene aan de politie tot veiligstellen van het spoor door FO (melding inbraak tot veiligstellen spoor)
- Tijd tussen veiligstellen van het spoor door FO tot aanvraag DNA-analyse bij NFI/TMFI (veiligstellen spoor tot aanvraag analyse)
- Tijd tussen aanvraag DNA-analyse tot registratie van de uitslag van de DNA-analyse door FO (aanvraag analyse tot uitslag)
- Tijd tussen registratie van de uitslag van de DNA-analyse tot het doorzetten van de resultaten naar tactiek (uitslag tot doorzetten tactiek)

3.3.2 Totaalproces

De gemiddelde doorlooptijd van het totale proces is in de experimentele werkwijze enorm verkort (meer dan gehalveerd): van 46,0 dagen (regulier) naar 21,4 dagen (proeftuin). Daarbij hoort de kanttekening dat de proeftuin in de zomer (en daarmee in de vakantieperiode) heeft plaatsgevonden.

Gemiddelde doorlooptijd van melding inbraak tot aan doorzetten uitslag naar tactiek

Daardoor spelen er factoren zoals onderbezetting (in de keten) en mogelijk ook vertragingen in het doen van inbraakmeldingen bij slachtoffers.

Hierna wordt per procesfase nader ingegaan op de resultaten.

3.3.3 Melding inbraak tot veiligstellen spoor

De doorlooptijd van melding inbraak tot veiligstellen spoor op de PD is licht verkort in de proeftuin (van 2,2 naar 1,1 dagen). Het is onduidelijk waardoor deze versnelling tot stand is gekomen.

3.3.4 Veiligstellen spoor tot aanvraag analyse

Terwijl de versnelling van het proces in de proeftuin vooral gericht was op de doorlooptijd tussen DNA-analyse en uitslag, is opvallend dat er ook op de andere momenten tijd is gewonnen. Zo is de gemiddelde tijd van veiligstellen spoor tot aanvraag analyse in de proeftuin verkort van 18,5 dagen naar 5,5 dagen.

Daarbij geldt dat er in de proeftuinwerkwijze gewerkt is met één ophaaldag per week, wat ervoor zorgt dat een spoor langer blijft liggen dan eigenlijk gewenst. Een hogere frequentie van ophalen zou voor een verdere versnelling kunnen zorgen.

3.3.5 Doorlooptijd DNA-analyse tot uitslag

Een van de doelen van deze proeftuin was het verkorten van de doorlooptijd in de derde stap ('aanvraag analyse tot uitslag'). Daardoor moest ook de totale doorlooptijd verkort worden. Dit doel is gehaald: de gemiddelde doorlooptijd is in de proeftuinwerkwijze voor deze processtap van 17 dagen naar 4,4 dagen duidelijk ingekort. Er zit tijd tussen het moment dat de uitslag binnenkomt bij FO en het moment dat dit wordt verwerkt in de systemen van de politie. Dit verklaart het verschil met de

eerdergenoemde verkorting van 14 naar 2 dagen feitelijk DNA-onderzoek.

Uiteindelijk is de doorlooptijd van melding inbraak tot uitslag in de eerste drie procesfases 11 dagen.

3.3.6 Registratie uitslag tot doorzetten tactiek

Normaliter worden alle resultaten van DNA- en overig sporenonderzoek (bijv. werktuigsporen) per zaak gebundeld en dan pas naar tactiek doorgezet. Daardoor kan het langer duren voordat resultaten tactiek bereiken. In de proeftuin is de gemiddelde doorlooptijd van ontvangen uitslag tot doorzetten resultaten naar tactiek niet verkort, maar licht gestegen (van 8,3 dagen naar 10,5 dagen). Dit maakt ook geen deel uit van de proeftuin.

FO geeft aan dat mede door de vakantieperiode het doorzetten van de uitslag naar tactiek langer duurde dan gebruikelijk.

SPORENCOÖRDINATOR:

'Wij zagen in een tussenliggende periode van twee weken, tweemaal een hit op dezelfde verdachte in de databank'

'Zo kunnen we
sneller de buit
van de inbraak
terugvinden'

Sebastiaan Veelenturf
Forensisch Adviseur
Den Haag

3.4 DNA-analysemethode en proces

In de proeftuinwerkwijze is met een andere analysemethode gewerkt dan in de reguliere werkwijze (zie paragraaf 2.4.3 en 3.1). Hieronder worden de effecten van deze andere analysemethode – voor zover in kaart te brengen – gepresenteerd.

3.4.1 Aanvullend onderzoek (AO)

AO ALLEEN IN PROEFTUIN	DEN HAAG	ROTTERDAM	TOTAAL
Totaal aantal aanvullend onderzoek	22	18	40
Matches (met persoon)	3 (14%)	1 (6%)	4 (10%)
Matches (met spoor)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Opnames databank (exclusief matches)	0 (0%)	3 (17%)	3 (8%)
Opnames databank (inclusief matches)	3 (14%)	4 (22%)	7 (18%)

In de reguliere werkwijze wordt voor de HVC-batches geen aanvullend onderzoek (AO) uitgevoerd, tenzij dat specifiek aangevraagd wordt (aanvullend onderzoek valt bij NFI onder de productcode HBS209). In de praktijk komt dit bij de HVC-batches nauwelijks voor. Gedurende de proeftuin is in de reguliere werkwijze dan ook geen enkele keer aanvullend onderzoek aangevraagd bij het NFI.

In de proeftuinwerkwijze is dit anders: waar de onderzoekers in het lab het adviseerden, is in de proeftuinwerkwijze ook aanvullend onderzoek uitgevoerd. Dit lijkt deels te lonen: Aanvullend onderzoek heeft in 4 van de gevallen (10%) geleid tot matches met personen en in 3 gevallen (8%) tot opnames in de DNA-databank. Hierbij dient opgemerkt te worden dat aanvullend onderzoek wel extra kosten met zich mee brengt.

3.4.2 Opname mengprofielen

In tegenstelling tot de reguliere werkwijze bij woninginbraken (HVC-batches/NFI-product HBS003) zijn in de proeftuinwerkwijze ook (afgeleide) DNA-mengprofielen opgenomen in de DNA-databank. In totaal waren dit in 12 (3 in Den Haag en 9 in Rotterdam) of 1,4% van alle sporen. Dit betreft unieke opnames, dus wanneer meerdere profielen van dezelfde persoon voor opname geschikt zijn, wordt maar één profiel opgenomen in de databank. Van de 12 profielen zijn er 4 opgenomen in de

databank (waarvan 2 matches met persoon en één match met spoor).

3.4.3 Cutoffwaarde

De cutoffwaarde is de drempelwaarde in DNA-concentratie die nu wordt gebruikt in het DNA-onderzoek, om hoge aantallen sporen met relatief hoge snelheid te kunnen analyseren. Bij de reguliere HVC-batches (NFI-product HBS003) wordt een cutoffwaarde van 0,005 ng/ul gebruikt. Deze waarde is afgesproken tussen NFI, OM en politie om een product te kunnen leveren waarin relatief snel en relatief goedkoop grote hoeveelheden sporen kunnen worden verwerkt. Voor andere DNA-producten hanteert het NFI overigens een cutoffwaarde van 0,001 ng/ul. Een lagere cutoffwaarde is kansarm, dit levert geen extra resultaten op.

In de proeftuinwerkwijze is door het onderzoekende lab geen cutoffwaarde gehanteerd. Bij een hypothetische cutoffwaarde van 0,005 ng/ul zouden 4,4% (21 van de 475) van de bruikbare sporen 'gemist' zijn. Dat betekent dat deze sporen in de reguliere HVC-batches niet als bruikbare sporen waren geïdentificeerd en daarmee niet voor verder onderzoek gebruikt zouden zijn. In termen van matches en opnames databank betekent dit dat 2,8% van de matches op persoon (2 matches), maar geen van de opnames waren gemist als deze sporen via de reguliere HVC-batch waren ingestuurd.

Bij een lagere hypothetische cutoffwaarde, namelijk 0,002 ng/ul zouden maar 0,2% van de bruikbare sporen en één match op persoon (1,4% van de matches) gemist zijn.

3.4.4 Referentiemateriaal

Tijdens de proeftuin is in Den Haag in 34 van de 127 zaken (dit is 27% van de zaken in Den Haag) ook referentiemateriaal van slachtoffers afgenomen. In deze zaken is in totaal 48 keer referentiemateriaal van slachtoffers afgenomen. Dit referentiemateriaal is vergeleken met de overige sporen die in deze zaken zijn veiliggesteld (145 in totaal). Met dit referentiemateriaal kan worden onderzocht of sporen die op de PD zijn veiliggesteld niet van het slachtoffer zelf zijn. Zo kan worden voorkomen dat profielen van slachtoffers ten onrechte in de DNA-databank worden opgenomen.

Aantal zaken waarin referentiemateriaal is afgenomen	34
Aantal keer referentiemateriaal afgenomen	48
Aantal sporen dat met referentiemateriaal is vergeleken	145
Aantal sporen dat van slachtoffer bleek te zijn	35
Aandeel sporen van betrokkenen	24%
Aantal zaken met match met betrokkene	20
Aandeel zaken met match met betrokkene	59%

Uiteindelijk bleek 24% van de 145 sporen van slachtoffers te zijn. Dit betekent dat in 59% van de zaken waarbij referentiemateriaal van slachtoffers werd afgenomen, er DNA-sporen op de PD veiliggesteld zijn die uiteindelijk met de DNA van slachtoffers matchten. Deze matches zijn (vanzelfsprekend) uit de resultaten gefilterd. In de reguliere werkwijze en in Rotterdam is geen referentiemateriaal afgenomen. Daarom blijft het onduidelijk hoe hoog het aandeel slachtoffersporen daar is.

3.5 Kwalitatieve resultaten

Naast deze kwantitatieve resultaten met betrekking tot sporen en doorlooptijd, zijn er gedurende de proeftuin ook veel kwalitatieve bevindingen op andere onderwerpen opgedaan. De uitvoering, opvolging, ketensamenwerking worden besproken in deze paragraaf.

3.5.1 Uitvoering

De proeftuin heeft beide eenheden ongeveer drie maanden gelopen: in Rotterdam van maandag 8 juli tot 5 november 2019 en in Den Haag van donderdag 25 juli tot 22 oktober 2019.

Met alle betrokken is het gesprek gevoerd over hoe de uitvoering van de proeftuin is ervaren. In deze paragraaf worden de ervaringen van het proces en de benodigde inspanningen besproken.

Proces in de proeftuin

De proeftuin is gestart met het inzichtelijk maken van de huidige situatie in de keten (het proces van melding van een woninginbraak tot veroordeling). De verschillende schakels binnen de keten lukt het niet altijd om duidelijk uit te leggen hoe dit totaalproces eruit ziet en wat ieders rol hierin is. Zelfs binnen dezelfde organisatie en schakel vinden professionals dit lastig.

Belangrijk onderdeel in de aanloop naar het uitvoeren van de feitelijke proeftuin waren de twee testdagen in beide eenheden. Dit heeft enkele onvoorziene obstakels inzichtelijk gemaakt, waarop richting de proeftuin geacteerd kon worden.

Insteek was om de proeftuin in mei en juni 2019 uit te voeren. Doordat er nog geen overeenstemming was over de contracten tussen FO en NFI, en dan met name over de ondersteuning bij het NFI, is de proeftuin verschoven naar de zomervakantie. Gezien de beschikbare personeelscapaciteit en het aantal woningbraken is die periode niet optimaal gebleken.

Deelnemende medewerkers van de ketenpartners kijken positief terug op de uitvoering van de proeftuin. Zij zien het als erg nuttig dat aannames nu feitelijk getoetst zijn en vonden het prettig om volgens de experimentele werkwijze te werken waardoor zij ruimer

sporen mochten veiligstellen. De actuelere terugkoppeling werkt zeer motiverend en vergroot de betrokkenheid op de zaak. De DNA-onderzoeksresultaten kwamen snel retour.

Medewerkers geven aan dat zij het jammer vinden nu weer op de 'oude manier' te moeten werken met schaarste en een langere doorlooptijd aan de slag te moeten gaan.

Gedurende de proeftuin is er een aantal incidentenmeldingen geweest m.b.t. onderzoeksrapporten. De nagestreefde snelheid en suboptimale procesinrichting heeft geleid tot enkele fouten. Dit wordt meegenomen in de evaluatie van dit project, waarbij aandacht wordt besteed aan de procesinrichting.

Vooraf is in overleg met de werkgroep een format opgesteld waarin de belangrijkste gegevens voor de resultaatmeting moesten worden bijgehouden. Vanwege gebrek aan capaciteit in de vakantieperiode van betrokken partijen is dit format pas na afloop van de proeftuin gevuld. Toen bleek dat de registratie tussen FO Den Haag, FO Rotterdam, NFI, TMFI op belangrijke onderwerpen niet uniform te interpreteren is. Het verkrijgen van de data en het analyseren van de gegevens heeft derhalve veel extra inspanning gevergd.

Inspanning

Doordat de proeftuin in de zomer is uitgevoerd, heeft dit veel inzet gevraagd van de medewerkers van de betrokken organisaties.

De aanvullende tijdsbesteding van de proeftuinwerkwijze in vergelijking met de reguliere werkwijze was beperkt, terwijl de medewerkers vooraf wel verwacht hadden meer tijd kwijt te zijn.

Het ophalen van de sporen verliep goed en is als flexibel ervaren. Uiteindelijk is er één ophaaldag per week gehanteerd gezien de relatief lage aantallen DNA-sporen.

Zowel in het reguliere proces als in de proeftuin vindt registratie plaats in verschillende politiestructuren. Tussen de eenheden vindt de registratie niet uniform plaats. Door de verschillen van registratie en interpretatie van gegevens tussen o.a. de eenheden

Rotterdam en Den Haag was er voor een analyse veel (handmatige) bewerking nodig.

Voor administratieve ondersteuning bij de frontoffice van het NFI en voor de DNA-databank was vanuit de politie ondersteuning in de vorm van personeel toegezegd. Dit bleek in de praktijk echter moeizamer te verlopen dan verwacht. Zo kon mede door de initieel lage aantallen sporen per week de ondersteuning niet goed op gang komen. Door de lage aantallen verliep het inwerken van de ondersteuning stroef.

3.5.2 Opvolging

Voor aanvang en na afloop van de proeftuin is er gesproken met de tactische afdeling van de politie in beide eenheden. In de bijeenkomsten kwamen belangrijke bevindingen naar voren. Hierbij dient opgemerkt te worden dat deze bevindingen nog niet breed empirisch getoetst konden worden.

In de proeftuin leidde het insturen van andere sporen, dan welke gebruikelijk worden ingestuurd, tot verrassende resultaten. Zo is er een match gevonden met een persoon na bemonstering van een baksteen tijdens de proeftuin. Normaliter zouden bakstenen in deze regio's niet bemonsterd worden, overigens wel in andere HVC-trajecten, omdat men ervan uitging dat dit niets zou opleveren. Medewerkers van de politie geven aan dat bakstenen op veel PD's worden gevonden. Inbrekers gooien een raam in met een steen en indien er geen reactie komt van bewoners of burens ('niemand thuis') gaan zij naar binnen. Nu er een aanhouding heeft plaatsgevonden op basis van de bemonstering van een baksteen in Rotterdam, heeft dit volgens de recherche ook een preventieve werking: de kans gepakt te worden wordt door de politie als groter ingeschat. Aangegeven wordt dat het zonde zou zijn als bakstenen straks niet meer ingestuurd kunnen worden voor DNA-onderzoek. De vraag is uiteraard wat dit op lange termijn gaat opleveren.

De inzet van personele capaciteit op woninginbraken wordt, evenals voor andere delicten, geprioriteerd door de Districtsrecherche (DR). Hierin speelt ook de officier van justitie van het OM een grote rol, omdat een officier kan bepalen om wel of geen zoeking te doen of aan te houden en prioritering te geven.

Bewijswaarde DNA-sporen

Een (DNA-)spoor heeft een grote waarde in de bewijsvoering. Een match van een persoon op een DNA-spoor alleen is niet altijd voldoende om de zaak rond te krijgen. Het is ook belangrijk wat de vindplaats van het spoor is. Indien dit buiten de woning is en bijvoorbeeld een peuk betreft, wordt door de advocaat vaak ingebracht dat die toevallig onder iemands schoen is terechtgekomen. Of er wordt aangegeven dat verdachte daar wel in de buurt geweest, maar niet in de woning zelf.

De match met het DNA-spoor aangevuld met camerabeelden of het vinden van kleding of de buit in de woning van de donor kan een zaak definitief rondmaken. Met een hogere snelheid is de kans groter dat de buit, werktuigen en/of gedragen kleding zich nog in de woning van de donor bevinden. Dit leidt tot meer zaken met voldoende bewijs.

MEDEWERKER TACTIEK:

'Met het sneller ontvangen van de onderzoeksresultaten is de kans aanzienlijk groter dat de buit nog niet verpatst is'

Inzet

In het reguliere proces wordt er gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. Tactiek besteedt met name tijd aan het buurtonderzoek (2 tot 4 uur per zaak) en het uitlezen van camera's (16 tot 40 uur per zaak). Het grote voordeel van sneller resultaat van DNA-sporen is dat camera's veel gericht uitgelezen kunnen worden. Vaak zijn deze 1 tot 2 weken beschikbaar. Hiervoor wordt ook de tool Camera in beeld ingezet, waarbij beeldmateriaal van camera's van particulieren wordt ingezet. Ook wordt er gekeken naar de beelden van auto's o.b.v. kentekens (ANPR), met name vanaf snelwegen. Deze beelden zijn drie maanden beschikbaar.

De capaciteit bij de recherche is ook beperkt, er moeten keuzes worden gemaakt welke zaken wel of niet worden opgepakt. Een ander positief effect van het

sneller beschikbaar hebben van onderzoeksresultaten is dan ook dat tactiek ervoor kan kiezen om met verdere opsporing in een zaak te stoppen, omdat zij weten dat er nooit forensisch bewijs zal komen.

Anderzijds versterkt het de motivatie van de politie-medewerkers als er wel een hit snel beschikbaar is, omdat men zich niet (opnieuw) hoeft te verdiepen in zaken van langer geleden. Er ontstaat eigenaarschap voor de zaak. Daardoor is de kans groter een zaak binnen een korte termijn af te ronden en is te verwachten dat er minder zaken op de plank blijven liggen.

Bovendien treden er een aantal andere positieve effecten op bij een snellere DNA-uitslag. Deze hebben met name betrekking op een warmere overdracht en administratieve lastenverlichting doordat forensische resultaten sneller beschikbaar zijn. Zo is een zaak minder vaak al gesloten, waardoor bij de opsporing betrokken medewerkers van BPZ (Basispolitiezorg) en tactiek eenvoudiger navraag kunnen doen over de zaak. De eerder, bijvoorbeeld bij aangifte en forensisch onderzoek, betrokken BPZ- en FO-politiemedewerkers zijn makkelijker nog te benaderen en hebben nog een verse herinnering aan de zaak. Kanttekening is wel dat dit verschilt per eenheid. In eenheden met een Woning Inbraak Team is een zaak veelal aan een vaste politiemedewerker gekoppeld, maar deze teams worden steeds meer opgeheven.

Indien er reeds een verdachte is, kan bij een snelle hit op een DNA-spoor bijvoorbeeld een kwalitatief beter verhoorplan worden opgesteld, waarbij men de verdachte kan confronteren met tactische en technische bewijzen, verkregen aan de hand van de uitkomsten van het sporenonderzoek. Door het sneller beschikbaar komen van resultaten komt deze situatie mogelijk vaker voor in de situatie van de proeftuin.

Bron: Rapport Effectanalyse 'Anders op de PD' Proeftuin Rotterdam/Dan Haag, Significant Public, 30 januari 2020

Andere onderzoeken

Door snellere identificatie en aanhouding van de dader, kunnen vervolginbraken door veelplegers worden voorkomen. In de proeftuin is DNA van dezelfde persoon aangetroffen op sporen die bij verschillende inbraken zijn veiliggesteld. Deze verdachte heeft dus mogelijk gedurende de looptijd van de proeftuin meerdere inbraken gepleegd. Dit is geconstateerd voor een verdachte in Rotterdam en een verdachte in Den Haag. Als de betreffende verdachte meteen op grond van het DNA-spoor was aangehouden, waren twee inbraken tijdens de proeftuin mogelijk voorkomen. Vertaling van het aantal onderzochte inbraken in de proeftuin naar een landelijk beeld (geëxtrapoleerd naar de huidige capaciteit) betekent dat op jaarbasis hiermee potentieel ca. 45 inbraken kunnen worden voorkomen¹¹.

Financieel

Er is in het kader van deze proeftuin geen onderzoek gedaan om financieel inzicht te krijgen in de kosten van het proces en de opbrengsten van meer hits (al dan niet op termijn), snellere hits en het voorkomen van woninginbraken.

Uit andere onderzoeken is wel af te leiden wat de kosten per inbraak gemiddeld zijn. Deze kosten liggen rond de € 4.700 in 2009, blijkt uit eerder onderzoek naar woningcriminaliteit¹². Hieruit blijkt de financiële waarde van het voorkomen van inbraken. Hierin is onder andere gekeken naar de waarde van gestolen goederen, lichamelijke en emotionele invloed en de inzet van politie en de rest van het strafrechtelijk systeem. Gecorrigeerd naar het prijspeil van 2019 zouden de kosten ruim € 5.500 bedragen¹³.

3.5.3 Ketensamenwerking

Proeftuinen zijn een cruciaal element in de realisatie van de afspraken die zijn vastgelegd in het samenwerkingsconvenant Forensische Keten dat door de ketenpartners OM, Nationale Politie en NFI is

opgesteld. In de voorbereiding en uitvoering van proeftuinen is nauwe samenwerking tussen de ketenpartners essentieel voor het creëren van draagvlak en een gemeenschappelijke en gedragen aanpak.

In de voorbereiding van de proeftuin Anders op de PD is lange tijd alleen gesproken tussen de opdrachtgevers OM en Nationale Politie. De inbreng van het NFI gedurende het voorbereidingstraject is te beperkt geweest. Het effect hiervan heeft doorgewerkt in de uitvoering van de proeftuin.

Door gedurende de uitvoering van de proeftuin alsnog met de verschillende partners (fysiek) aan tafel te zitten, werd het eigenaarschap steeds breder verspreid. Dit heeft zeker bijgedragen aan de kwaliteit en doorlooptijd van de proeftuin. De lijntjes zijn kort, waardoor de verbinding makkelijk wordt gelegd. Uiteindelijk werd door betrokkenen aangegeven dat dit prettig was voor de inrichting van de proeftuin en het verdere verloop.

Mede door de proeftuin is het zicht in elkaars processen toegenomen en is er meer begrip voor elkaars eisen en wensen. Tijdens gezamenlijke overleggen is informatie uitgewisseld om als schakel binnen de keten zo goed mogelijk aan te sluiten op de volgende schakel. Dit leidt tot ketenoptimalisatie.

¹¹ Dit is een conservatieve schatting vanuit de stuurgroep, omdat er bij deze berekening ervan uit is gegaan dat de verdachten niet meer dan twee inbraken hebben gepleegd waar de sporen aangetroffen zijn. Bij notoire inbrekers kan dit aantal veel hoger liggen.

¹² Vollaard, B. (2010b) *Het publieke belang bij private preventie. Een economische analyse van inbraakpreventiebeleid*. Apeldoorn: TILEC/Universiteit van Tilburg.

¹³ Bron: Inflatiecijfers CBS 2009-2020.

04

Nadere analyse

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de in het eerste hoofdstuk gestelde onderzoeksvragen. Deze vragen worden, zoals beschreven, verdeeld in drie variabelen: volledigheid, snelheid en DNA-analysemethode en proces. Het hoofdstuk wordt gestart met de lopende beelden en aannames in de keten en afgesloten met een vertaling van de te verwachten resultaten bij mogelijke (financiële) investeringen.

4.1 Levende aannames

Vooraf en gedurende de proeftuin zijn veel beelden gedeeld en aannames besproken in gezamenlijke overleggen, werkbezoeken en bijeenkomsten. Deze beelden en aannames worden in deze paragraaf gedeeld om meer context te schetsen bij de resultaten en inzet van de proeftuin.

Limieten en schaarste

Bij forensisch medewerkers die op PD's van woning-inbraken komen, leeft het beeld dat er beperkte capaciteit beschikbaar is voor het laten onderzoeken van DNA-sporen. Het maximale aantal van 3 is vaak genoemd, maar is nergens in formele documenten vastgelegd. Daaruit volgend is bij de betrokken eenheden, Rotterdam en Den Haag, benoemd dat er 'schaarste-management' wordt toegepast op de landelijk beschikbare capaciteit in de HVC-batches. Soms bellen zij met andere eenheden om capaciteit te lenen. Oftewel: deze zitten vol en zijn eigenlijk niet voldoende. FO-medewerkers benadrukken dat volle batches soms al weken klaarliggen voordat zij ingestuurd kunnen worden (zie ook doorlooptijden), omdat er niet voldoende HVC-capaciteit is.

Cijfers van het NFI laten een wisselend beeld zien. In 2018 bleef er veel HBS003-capaciteit onbenut, maar de hoge uitputting in 2019 (95%) heeft ervoor gezorgd dat de beschikbare capaciteit in 2020 is verhoogd. Daarbij geldt ook dat een deel van de HVC-sporen via de proeftuin is gelopen en dus niet mee is geteld in deze cijfers, dan zou de benutting in 2019 op 100% zijn uitgekomen.

Doorlooptijd van NFI-onderzoek

Het beeld leeft dat het onderzoek op DNA-sporen bij het NFI lang duurt. Soms maanden. Het feitelijke werk dat NFI zelf doet, het onderzoeken van de DNA-sporen in het lab, laat gemiddeld twee weken op zich wachten voor HVC-zaken. Dit is ook zo afgesproken. Juist alle stappen daaromheen, die bij andere partijen liggen dan het NFI, kennen een lange doorlooptijd. Hierdoor loopt het totale proces inderdaad soms op tot enkele maanden. Dit ligt echter niet aan de inzet van het NFI.

Ketenkennis van schakels in de keten

De ketensamenwerking komt steeds meer op gang. Partijen komen in verschillende gremia op diverse niveaus bij elkaar om de samenwerking te intensiveren. Het begint echter bij een helder overzicht van de rol en taak van de verschillende organisaties in de keten. Inzicht in wat iedereen doet, wat ieders behoefte is en vooral ook welke beschikbare kennis en data er is, lijkt er niet altijd te zijn. Terwijl er zoveel kansen liggen om de keten te optimaliseren! In de proeftuin is dit vooral naar voren gekomen in het gebruiken van elkaars informatie. Data die heel belangrijk kan zijn voor de inrichting van het proces (data-gestuurd werken) van de één (of de hele keten), ligt voor het oprapen in het systeem van de ander. Maar de partijen weten dit niet van elkaar of communiceren hier niet over.

De wederzijdse kennis van en interesse in de rol in de keten, tezamen met een interne en externe leercyclus kan zorgen voor nog meer ketenoptimalisatie.

4.2 Volledigheid

Leidt het meenemen van meer kansrijke en ook mogelijk minder kansrijk geachte DNA-sporen tot meer opgenomen profielen en matches in de databank ten opzichte van de huidige werkwijze?

Het meenemen van meer kansrijke en mogelijk minder kansrijk geachte DNA-sporen leidt niet tot meer matches, behalve als er ook met een andere analyse-methode wordt gewerkt: 17% van de zaken in de reguliere werkwijze (45 van 267 zaken) komen uit op matches met personen en 19% (60 van 309 zaken) in de proeftuinwerkwijze. Absoluut is dit een stijging

van 2%. Relatief gezien is een stijging van 17 naar 19% een toename van iets meer dan 10%. Deze stijging is overigens statistisch niet significant.

Het leidt wel tot meer opgenomen profielen in de databank ten opzichte van de huidige werkwijze. Het hogere percentage opgenomen profielen in de databank is echter een potentiële opbrengst. Op dit moment is nog niet met zekerheid vast te stellen wat de (meer)waarde is van deze profielen. Na enkele jaren zal zichtbaar worden of het percentage dat leidt tot een match kleiner, gelijk aan of zelfs groter is dan de huidige 20% van de sporen die in de loop van de tijd een match met een spoor of persoon wordt.

Ondanks dat in Den Haag bij 27% van de zaken referentiemateriaal van het slachtoffer/de betrokkene is afgenomen, is de kans door het breder veiligstellen van sporen aanwezig dat er ook sporen zijn meegenomen met DNA van slachtoffer-gerelateerde personen als andere gezinsleden, vrienden, familie of ander bezoek. Hoewel tijdens de proeftuin in 92% van de gevallen het een enkele opname van een profiel in de databank per zaak betrof.

Met de dataset uit de databank van het NFI kan dit gemonitord worden.

4.3 Snelheid

Kan het huidige proces van veiligstellen van sporen op de PD tot het terugkrijgen van resultaten van DNA-onderzoek sneller?

De proeftuin toont aan dat het huidige proces van veiligstellen van sporen op de PD bij woninginbraken tot het terugkrijgen van resultaten van DNA-onderzoek duidelijk sneller kan. De doorlooptijd is gemiddeld gezien gehalveerd van 6,5 weken naar 3 weken in deze regio's.

Er blijkt echter dat er ook snelheidswinst te behalen is op veel andere onderdelen in het proces, die met name binnen de politie liggen. Zoals de tijd tussen het veiligstellen van het spoor tot het aanvragen van de analyse. Het technische onderzoek van de DNA-sporen door NFI, dan wel TMFI, is verkort van gemiddeld

14 naar gemiddeld 2 dagen. Op andere onderdelen wordt dus nog eens zoveel winst gemaakt.

Dit roept vragen op. Komt dit doordat de proeftuin speciale voorrang krijgt in het proces? Of zorgt de snelheid in het beschikbaar krijgen van de resultaten op DNA-onderzoek voor een stimulerend effect in de andere processtappen? Voor de versnelling van de tijd tussen veiligstellen van sporen op de PD tot aan insturen bij NFI/TMFI (aanvraag analyse) is volgens FO-medewerkers de verklaring dat niet gewacht hoeft te worden op beschikbare HVC-capaciteit. Het verkorten van de politie-interne doorlooptijden zou daarmee een maatregel zijn die mogelijk tegen een veel beperktere kostenverhoging mogelijk is. De logistiek en de werkvoorraden bij het DNA-sporen-onderzoek zouden daartoe nader moeten worden bekeken. Hierbij kan gedacht worden aan een dagelijks instuurmoment van batches in plaats van tweewekelijks. Door de snellere beschikbaarheid van de resultaten uit de sporenonderzoeken kunnen dan mogelijk wel activiteiten in het proces geschrapt worden. Verder kan de tijd tussen het verkrijgen van de resultaten en de terugkoppeling naar tactiek aanzienlijk verkort worden. Mogelijk dat het stroomlijnen van het proces en een werkwijze zoals in de proeftuin de tijd tussen insturen van sporen en terugkoppeling van de resultaten naar tactiek kan terugdringen tot vijf of zes dagen.

In de gevoerde gesprekken is nog een keer duidelijk geworden dat de beperkte personele capaciteit bij tactiek een bottleneck is: prioritering in het oppakken van zaken is noodzakelijk. Woninginbraken genieten daarbij vaak niet de hoogste prioriteit ten opzichte van andere delicten. Wel is aangegeven dat met een hogere snelheid, en daarmee een recentere zaak, de politie bij een match met een persoon sneller overgaat tot actie.

Daarbij geldt dat snellere opsporing van de verdachte ertoe kan leiden dat het werktuig, de buit of de gedragen kleding zich nog op de verblijfplaats van de verdachte bevindt. Dit kan – in de theorie – leiden tot een hoger aantal zaken met voldoende bewijsmiddelen. Het sneller kunnen aanhouden van verdachten past bovendien bij het lik-op-stukbeleid, zoals dat bijvoorbeeld ook door ZSM (Zo Snel, Slim, Selectief,

Simpel, Samen en Samenlevingsgericht Mogelijk) wordt nagestreefd. Ook draagt het bij aan de burgertevredenheid, wanneer inbraken meer en sneller worden opgelost. Een empirische toets hiervoor is echter nog niet gedaan.

4.4 DNA-analysemethode en proces

Het werken met een andere DNA-analysemethode in een ander proces brengt naar verwachting ook verandering in de resultaten. Welke zijn dit?

De andere DNA-analysemethode en een ander proces bestaat uit verschillende onderdelen.

Zo is er in de proeftuin, in tegenstelling tot wat slechts sporadisch in de reguliere werkwijze gebeurt, gebruik gemaakt van aanvullend onderzoek. De absolute aantallen zijn klein, waardoor de statistische relevantie beperkt is, maar dit laat zien dat dit in 10% van de gevallen (4 van de 40 keren dat aanvullend onderzoek is gedaan) leidt tot een match met een persoon en 8% (3 van 40) tot opnames in de DNA-databank. Ondanks de extra kosten lijkt het zeer relevant om dit langduriger en intensiever empirisch te toetsen om aan te kunnen tonen of aanvullend onderzoek loont.

Ook is er gekozen om mengprofielen op te nemen in de databank. In totaal betreft dit 1,4% (12) van alle sporen. Twee van de 12 mengprofielen hebben bij vergelijking met de databank geleid tot een match met persoon. De aantallen zijn te beperkt om statistisch onderbouwde uitspraken te doen over de meerwaarde van (opname van) mengprofielen.

Een ander verschil is het wegvallen van de cutoffwaarde van DNA-concentratie die gehanteerd wordt. Het laten vervallen van deze cutoffwaarde (0,005 ng/ul in de reguliere werkwijze) leidt tot een zeer beperkt extra aantal bruikbare sporen (4,4%). Dit leidde in de proeftuin tot 2 extra matches met een persoon (een stijging van 2,8% van het totaal aantal matches). Hiermee lijkt de op dit moment geldende cutoffwaarde juist vastgesteld. Wel kan in een gesprek tussen de ketenpartners op basis van meer data bezien worden of deze waarde nog steeds de juiste is voor dit type delict.

Zoals al bij 4.2 Volledigheid aangegeven is bij het ruimer veiligstellen van sporen het risico groter dat er niet-dadergerelateerde DNA-sporen opgenomen worden, bijvoorbeeld van bewoners. Daarom is er in de proeftuin in Den Haag gekozen voor het afnemen van referentiemateriaal in zoveel mogelijk zaken. De resultaten laten zien dat in 24% van de gevallen het afgenomen referentieprofiel matcht met een veiliggesteld DNA-spoor op de PD. Dit suggereert dat er (potentiële) vervuiling zit in de databank. Er kunnen echter geen uitspraken worden gedaan over daadwerkelijke vervuiling van de databank in andere zaken, omdat die informatie ontbreekt. Om het risico op vervuiling te verminderen is het zeker het overwegen waard om standaard referentiemateriaal mee te sturen voor vergelijking met de sporen.

FORENSISCH MEDEWERKER:

'Wij hebben een zonnebril bemonsterd waarvan het slachtoffer zei dat hij echt niet van hem was en hij de zonnebril nog nooit had gezien. Later bleek dat er wel zijn eigen DNA op zat. Gelukkig hebben wij referentiemateriaal afgenomen, anders was hij nu in de databank terecht gekomen!'

4.5 Bredere context

Het onderzoek is uitgevoerd voor één delict-type (woninginbraken) en in twee regio's (Den Haag en Rotterdam). De vraag stelt zich in hoeverre bovengenoemde resultaten landelijk of naar andere delict-typen te extrapoleren zijn.

Gedurende de proeftuin is gebleken dat werkwijzen, registraties en (interpretaties van) afspraken in de twee eenheden (licht) verschillen. Het is dan ook aannemelijk dat er ook in andere regio's verschillen te vinden zijn. Het bestaan van verschillen in werkwijzen is niet per se als negatief te beoordelen: de lokale situatie vraagt immers om wendbaarheid. Zo hebben sommige districten bijvoorbeeld een woninginbrakenteam,

omdat juist in die districten woninginbraken een groot probleem vormen. De interpretatie van de resultaten uit deze proeftuin is daarom ook afhankelijk van de lokale situatie: mogelijk zijn snellere resultaten vooral behulpzaam in regio's met dergelijke woninginbrakenteams, omdat er dan ook daadwerkelijk sneller gebruik wordt gemaakt van onderzoeksresultaten. Voor een bredere interpretatie is nader onderzoek naar de lokale situatie en koppeling aan het tactische proces nodig.

Woninginbraken zijn maar één onderdeel van HVC-delicten. Kenmerkend voor dit type delict is dat op de PD ook veel niet-dadergerelateerde DNA van bijvoorbeeld bewoners en bezoekers aanwezig is en dat men het met een relatief gering aantal daders per zaak te maken heeft. Dat maakt dat forensisch medewerkers op de PD zeer gericht sporen veiligstellen waarvan zij aannemen dat zij goed bruikbaar, dadergerelateerd en niet door bewoners vervuild zijn (kansrijke sporen). De proeftuin heeft de mogelijkheid gegeven om ook kansarmere sporen mee te nemen. Voor het specifieke delict woninginbraken kon in deze proeftuin het effect van deze werkwijze worden aangetoond.

Interessant is wat een dergelijke werkwijze bij andere delict-typen zou opleveren. Hennepkwekerijen, drugslabs, woningovervallen en ram- en plofkraken vallen ook onder HVC-zaken, maar het sporenbeeld bij deze zaken is anders. Over het algemeen heeft men met meer daders (en facilitators) en een ander sporenbeeld te maken: de beheerder van de hennepkwekerij of een drugslab, de malafide elektricien die de stroom aansluit, handelaren en overige leden van het crimineel netwerk. Onschuldige bewoners of slachtoffers zoals bij woninginbraken komen normaliter niet op de PD (behalve bij woningovervallen en ram- en plofkraken). Daarom is in deze zaken de kans hoger dat een aangetroffen spoor ook dadergerelateerd is. Juist in deze zaken zou het interessant kunnen zijn (als dit in de uitvoering mogelijk is) om ook kansarme sporen, d.w.z. sporen die minder kans geven op een bruikbaar profiel, veilig te stellen en op een andere manier dan in de HVC-batches (HBS003) te laten analyseren. Mogelijk zijn de resultaten dan anders.

Kortom, in de proeftuin konden uitspraken gedaan worden over het delict-type woninginbraken, maar nader onderzoek is nodig voor de effecten bij andere delict-typen. Het is ook zinvol om hier eventueel in andere proeftuinen aandacht aan te besteden.

‘Je moet
dingen in
de praktijk
uitproberen’

Erwin van der Waaij
Senior Forensische Opsporing
Den Haag

05

Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Volledigheid

- Het insturen van meer DNA-sporen per zaak levert niet meer woninginbraakzaken met een match op een persoon (hit) in de databank op. Dit bleef 17%, behalve wanneer er ook een andere analysemethode toegepast. Dan stijgt het aandeel zaken met match op persoon naar 19% (absoluut 2% en relatief meer dan 10%), echter is deze stijging statistisch niet significant.
- Meer sporen insturen voor DNA-onderzoek heeft ook maar weinig effect op het aandeel matches met sporen die al in de databank bekend zijn. Dit bleef bij circa 3%.
- Wel leidt het veiligstellen van meer sporen op de PD tot relatief meer zaken met opnamen van profielen in de databank. Hierbij is een stijging zichtbaar van 9 naar 22% in de proeftuin. Ervaringscijfers van het NFI geven aan dat naast de directe matches, rond de 20% van de opgenomen profielen uiteindelijk tot een match met persoon of spoor leidt. Daarom is ook een opname in de DNA-databank een 'waardevol' resultaat.
- Cumulatief, een match met persoon of spoor en de opname in de databank, is daardoor een grote stijging te zien: van 28% in de reguliere werkwijze naar 45% in de proeftuinwerkwijze.
- In de huidige situatie maken forensisch medewerkers een afweging over kansrijkheid van sporen. Vaak wordt daarbij ook bewust of onbewust een maximum van drie DNA-sporen per PD die zij veiligstellen gehanteerd. Kijkend naar het aantal matches lijken de forensisch medewerkers in de huidige situatie al een

goede afweging te maken. De grote stijging van opnames van profielen in de databank geeft echter de indruk dat er met de huidige werkwijze potentiële matches worden gemist. Nader onderzoek naar de vraag hoeveel van de opnames uit de proeftuin uiteindelijk tot matches leiden is nodig om uit te sluiten dat de opgenomen profielen van anderen dan de inbreker zijn.

Snelheid

- Met de proeftuin is aangetoond dat het proces van het veiligstellen van sporen op de PD bij slachtoffers van een woninginbraak tot de overdracht naar tactiek fors kan worden verkort (gehalveerd). In de proeftuin is dit totaal met gemiddeld ruim 3,5 week versneld tot gemiddeld iets meer dan drie weken.
- In deze proeftuin is gekeken naar alle stappen in het proces, waarbij de extra inzet en wijziging in het proces enkel zat in de snelheid van het DNA-onderzoek in het lab. Het technische DNA-onderzoek door de externe partij (NFI, dan wel een onderaannemer als TMFI) is echter maar één stap binnen dit proces. Er zijn ook nog een aantal andere stappen binnen FO die versneld kunnen worden.
- De doorlooptijden laten zien dat constructies waarin er met (het volmaken van) batches en beperkte HVC-capaciteit gewerkt wordt, er altijd enige vertraging optreedt.
- Doordat onderzoeksresultaten in de proeftuinwerkwijze al na twee dagen retour komen, voelen FM'ers zich nog veel meer verbonden met hun uitgewerkte dossiers. Deze snelheid zorgt ervoor dat zij zich veel

meer verbonden blijven voelen met de zaken en meer plezier hebben in hun werk.

De forensisch medewerkers zijn dan ook positief over de proeftuin.

- Het effect bij tactiek is niet empirisch getoetst, maar er wordt veel perspectief bij versnelling gezien. DNA-sporen hebben een grote bewijswaarde. Tactiek geeft aan dat zij andere keuzes kunnen maken in de (schaarse) capaciteit als ze weten dat er wel of geen DNA-match is. Indien er geen (DNA-)sporen gevonden zijn, is het uitlezen van camerabeelden bijvoorbeeld vaak van weinig meerwaarde. Dit scheelt per (in behandeling genomen) zaak 16-40 uur, zo wordt in de gesprekken aangegeven.

Analysemethode en proces

- Zoals onder Volledigheid aangegeven levert het insturen van meer DNA-sporen per zaak niet meer woninginbraakzaken met een match op een persoon (hit) in de databank op. Dit bleef 17%. Dit stijgt wel met twee procentpunten naar 19% in de proeftuinwerkwijze (een relatieve toename van ruim 10%), doordat er aanvullend onderzoek en een eenmalige vergelijking mogelijk is. Ook wordt er niet gewerkt met een cutoffwaarde. Deze stijging is echter niet statistisch significant.
- Er bestaan verschillen tussen de wijze waarop DNA in het NFI-product HBS003 bij HVC-zaken (waar woninginbraken onder vallen) wordt onderzocht ten opzichte van TMFI die het DNA-onderzoek in de proeftuinwerkwijze heeft uitgevoerd.
 - Bij de proeftuinwerkwijze waren aanvullend onderzoek en eenmalige vergelijkingen met de databank mogelijk en konden geschikte mengprofielen worden opgenomen in de databank. Daarnaast is er gewerkt zonder cutoffwaarde. Tevens is referentiemateriaal van slachtoffers afgenomen. In de resultaten zijn deze verschillen in werkwijze eruit gefilterd om de resultaten tussen de reguliere en proeftuinwerkwijze zo goed mogelijk te vergelijken. Daarbij kan wel worden opgemerkt dat in de reguliere werkwijze zelden referentiemateriaal van slachtoffers wordt afgenomen en dat dus door mogelijk

een overcorrectie plaatsvindt door het uitfilteren van slachtoffersporen in de proeftuinwerkwijze.

- Bij woninginbraken en andere HVC-zaken wordt in zeer beperkte mate tot bijna nooit aanvullend onderzoek gedaan. Tijdens de proeftuin is dit wel gedaan, waarbij het oordeel van de DNA-deskundige leidend was. Ondanks dat het in de proeftuin om kleine aantallen gaat, laat dit zien dat dit in ruim 10% van de gevallen leidt tot een match met een persoon en in 8% van de gevallen tot opname in de databank. Nader onderzoek met grotere aantallen is nodig om verdere uitspraken te doen over de toegevoegde waarde van aanvullend onderzoek bij deze (en andere) delicten.
- Doordat in de proeftuin veel ruimer aan sporen is veiliggesteld op de PD is de kans op een match met het slachtoffer groter. Dit bleek dan ook in de analyse. In de eenheid Den Haag is in veel gevallen ook referentiemateriaal opgenomen van de slachtoffers. In circa 25% van de gevallen bleek een veiliggesteld spoor betrekking te hebben op het slachtoffer. Deze matches zijn vanzelfsprekend uit de analyse gefilterd. Aan het opnemen en onderzoeken van referentiemateriaal zijn kosten verbonden. Het gaat wel potentiële vervuiling van de databank tegen.
- Op dit moment wordt er bij het NFI in onderzoek op HVC-zaken gewerkt met een cutoffwaarde van 0,005 ng/ul. Wanneer deze wordt verlaagd of zelfs op 0 wordt gezet, leidt dit tot 4,4% meer bruikbare sporen. Dit betekent dat er 2,8% van de matches op persoon (2 matches) waren gemist in de reguliere HVC-batch. Gezien de hogere kosten die nodig zijn voor het verlagen van de cutoffwaarde, lijkt de huidige 0,005 ng/ul een juiste vaststelling van deze waarde.

Bredere context

- In de opzet van de proeftuin is gekozen voor het delict-type woninginbraken. Woninginbraken worden vaak alleen gepleegd en er is weinig sprake van rolverdeling. Wel zijn naast sporen van mogelijke daders, ook veel niet dadergerelateerde DNA-sporen aanwezig (bijvoorbeeld van bewoners en bezoekers van de woning). Er kunnen daardoor alleen uitspraken worden

gedaan over het delict-type woninginbraken. Nader onderzoek kan wenselijk zijn voor andere delict-typen zoals drugslabs, hennepkwekerijen en ram- en plofkraken, waar sprake is van andere daderkenmerken (misdrijven in groepsverband, rolverdeling) waar schaarste in DNA-onderzoeks-capaciteit (zoals bij de producten HBS004 en HBS007) mogelijk een grotere rol speelt.

5.2 Aanbevelingen

Met deze hoofdconclusies zijn er de volgende aanbevelingen:

Het insturen van meer sporen heeft geleid tot meer opgenomen profielen dan in de reguliere werkwijze. De verwachting is dat dit op termijn voor 20% nog leidt tot een match met een persoon. Controleer de uitkomsten na een aantal jaar.

- Op dit moment kunnen er nog geen conclusies getrokken worden uit de waarde van de extra opgenomen profielen in de databank in de proeftuinwerkwijze. Wel spreekt uit de ervaringscijfers van het NFI dat dit in 20% van de gevallen op termijn nog leidt tot een match met een persoon. Pas over een aantal jaar is vast te stellen of dit DNA werkelijk matcht met een donor en leidt tot een verdachte. Als de wens leeft voor onderbouwing van de besluitvorming dient dit te worden gemonitord.

De afweging van het aantal op te sturen DNA-sporen per zaak kun je overlaten aan de forensisch medewerker op de PD, maar ruimer insturen leidt tot meer opnamen van profielen in de databank

- De proeftuin toont aan dat ongelimiteerd insturen van sporen (zonder aanpassing van de analysemethode) niet leidt tot meer matches. Het op de werkvloer bij de forensisch medewerker levende maximum van drie sporen per zaak is een goede richtlijn maar moet niet als absoluut maximum worden gezien. Indien er door de forensisch medewerker wordt aangegeven dat zij toch meer dan drie sporen zouden willen insturen, lijkt dit weloverwogen en nuttig, zo blijkt uit de resultaten. Dit leidt

vooral tot meer opnamen van profielen in de databank voor mogelijk toekomstige matches.

Ga als keten opnieuw met elkaar in gesprek over de behoeften en bijbehorende producten en capaciteit in HVC-zaken. Welk product heb je voor welk delict nodig?

- De HVC-capaciteit van het NFI zou zonder de proeftuin in 2019 volledig benut zijn en is in 2020 dan ook vergroot. Binnen sommige eenheden leeft het gevoel van schaarste sterk: enerzijds omdat soms de HVC-capaciteit van andere eenheden gebruikt moet worden, wat als een frustrerend en omslachtig proces wordt ervaren, anderzijds omdat volle HVC-batches soms weken klaarliggen voor analyse maar vanwege capaciteitstekorten niet ingestuurd kunnen worden. Met een betere landelijke verdeling van de capaciteit kan de bestaande HVC-capaciteit beter uitgeput worden. Hiervoor zijn recent aanpassingen gedaan in afspraken tussen OM en Nationale Politie.
- Voor kansarme sporen verdient het de aanbeveling te onderzoeken voor welke zaken kansarme sporen kunnen worden ingestuurd in het NFI-product HBS004. Meer kennis over de mogelijkheid tot (gericht) inzetten van dit product kan helpen om ook met de huidige productenmix betere resultaten te bereiken. In de stuurgroep Zakenonderzoek wordt gesproken over het productenpalet.

De snelheid van het forensische proces verder omhoog te brengen

- Zowel voor de FO als voor tactiek wordt de hogere snelheid (binnen 48 uur) in het ontvangen van de onderzoeksresultaten op DNA-sporen bij woninginbraken als zeer positief ervaren (het daadwerkelijke effect van hogere snelheid op de werkwijze van tactiek is echter nog niet empirisch onderzocht). Het maakt dat de zaak nog 'warmer' is en dat de werktuigen, buit of gedragen kleding zich mogelijk nog in de woning van de verdachte bevinden. Dit kan leiden tot meer zaken met voldoende bewijsmateriaal. Daarnaast is bijvoorbeeld het uitlezen van camerabeelden doelmatiger mogelijk, omdat dit veel gerichter kan plaatsvinden.

'Wat doet
prioritering
en schaarste?'

Susan van Beest
Senior Forensisch Adviseur
Rotterdam

Anderzijds kan ook besloten worden de zaak te sluiten, indien er geen sporen zijn die tot een mogelijke verdachte leiden.

- Rondom het onderzoeken van de DNA-sporen is er nog een aantal stappen waarbij de snelheid omhoog kan, bijvoorbeeld door het dagelijks ophalen van batches voor DNA-onderzoek.
- Nader onderzoek is nodig om de effecten van een versnelling van het proces voor alle ketenpartners in het proces empirisch te onderbouwen.

Een hogere snelheid bij FO vraagt mogelijk om een wijziging in de tijdlijn in het proces binnen de keten

- Met de versnelling bij FO worden waarschijnlijk andere keuzes gemaakt in de inzet op zaken bij tactiek. Onhaalbare zaken worden eerder stopgezet, andere zaken krijgen meer aandacht. Nader empirisch onderzoek is nodig om de toegevoegde waarde voor tactiek te meten.
- Als de snelheid binnen politie bij FO en tactiek omhooggaat, heeft dit ook voor andere ketenpartners een positief effect en op het eindresultaat. Mogelijk vraagt het ook om een andere afstemming met het OM. Het is belangrijk om dit in aanloop naar een herontwerp empirisch te toetsen.

Neem referentiemateriaal van slachtoffers af

- Tijdens de proeftuin is in een groot aantal gevallen referentiemateriaal van slachtoffers¹⁴ afgenomen. Uit de analyse op deze sporen bleek dat in ongeveer een kwart van de gevallen, de gevonden match in de woning betrekking te hebben op het slachtoffer. Dit is 59% van de zaken waarbij referentiemateriaal van slachtoffers is afgenomen. Om mogelijke vervuiling van de databank te voorkomen is het raadzaam hier voortaan altijd om te verzoeken.

Aanvullend onderzoek mogelijk maken en resultaten actief monitoren en evalueren

- Normaliter wordt er zelden aanvullend onderzoek uitgevoerd binnen HVC-trajecten. Tijdens de proeftuin is dit in enkele gevallen wel gedaan. Ondanks dat het over kleine

aantallen gaat, lijkt het zeker nuttig hierover na te denken. De aanbeveling is dan ook om dit in te voeren en de resultaten actief te monitoren met een evaluatie na een jaar.

Kijk breder naar de effecten die volledigheid, snelheid en de analysemethode en het proces zouden kunnen hebben op andere delicten

- De proeftuin richt zich op enkele delicten, samengevat als woninginbraken. Voor een volledig beeld van de effecten op andere delicten is nader onderzoek nodig. Tevens is nader onderzoek nodig in hoeverre veranderingen aansluiten bij lokale behoeftes (bijvoorbeeld woninginbrakenteams).

Onderzoek verdiepend wat de effecten zijn op de bredere (maatschappelijke) kosten van woninginbraken

- In de proeftuin is niet specifiek gekeken naar de capaciteitsinzet in de gehele keten vanuit verschillende partijen. Voor inzicht in de effecten op maatschappelijke kosten of opbrengsten van een andere werkwijze, zullen deze uitgaven ketenbreed in beeld gebracht moeten worden. Daarbij is het aan te bevelen om naast de inzet van mensen en middelen, ook te kijken naar meer 'zachte' factoren als het gevoel van veiligheid van burgers.

Uitkomsten proeftuin Anders op de PD

Proeftuin in samenwerking tussen
Forensische Opsporing Politie, OM, NFI en TMFI.

Nederlands Forensisch Instituut
Ministerie van Justitie en Veiligheid

